

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת בשלח | תשפ"ו

סיפרתי למיליארדר על
הישיבה, והוא אמר לי:
"דברים יפים..."

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א
על חסדיו של הבורא יתברך

הגני מְמִיר לְכֶם לְחֶם
מִן הַשָּׁמַיִם (טו)

שלוש פעמים בכל
יום, ב"אשרי", אנחנו
אומרים את הפסוק
מתהילים (קמה)
"עיני כל אליך ישברו,

ואתה נותן להם את אכלם בעתו".

מאחר שהפסוק מדבר על "עיני כל"
המופנות אל הקב"ה בבקשת פרנסה, נכון
היה לכאורה, לכתוב בלשון רבים - בעיתם.
מדוע אפוא נאמר כאן "בעיתו"?

הבורא ישתבח שמו נותן את אוכלם של
הברואים, כל אחד ואחד בעיתו ובזמנו, ובאופן
הטוב ביותר עבורו. אולם תחילה צריך האדם
לפנות אל הבורא ולבקש ממנו, ולהיות בגדר
"עיני כל אליך ישברו". דבר זה הינו לטובתו
של האדם, מפני חביבותו אצל הבורא.

תכלית חיינו היא להיות דבוקים בו יתברך.
חלק מדבקות זו מושגת על ידי שמתפללים
אליו, מבקשים ממנו את כל צרכינו, ומודים
לו על כל החסדים הגדולים והרבים שעושה
עמנו.

אנחנו מודים לקב"ה "על ניסיון שבכל יום
עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת".
איננו יכולים לחיות אפילו רגע אחד ללא
חסדיו של הבורא יתברך, ואנו תלויים בו

המשך בעמוד 2

ובאנייה הוחלט שיקפצו למים וישחו את המרחק
שנשאר. וחילקו הילדים והנשים ועל כל אחד
היה מוטל לקחת עמו מישהו. למחרת נעשה נס

מרן הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א על יציאת מצרים

וזכורני, כשנמלטנו מרוסיה בשנת תש"א,
שזיכנו הי"ת להימלט משם ברגע האחרון
שכבר נודע שהמשטרה החשאית רודפת
אחרינו לשלחינו לסיביר, וברחנו מרוסיה
באנייה והיינו שיירה גדולה של רבנים,
ובראש השיירה עמד ה'קרינקא רב' (הרב
מישקובסקי זצ"ל) ותחנתנו הראשונה
הייתה באיסטנבול בתורכיה. ובאותם הימים
החליט הממשל בתורכיה לסגור לשבוע
ימים את הנמל לצורכי הצבא. וכך הגענו,
אנייה רוסית, ולא הכניסונו לשם. רב החובל
שהיה רוסי, הודיע שלמחרת בבוקר הוא
יוצא לדרכו לחזור לרוסיה, ולא זו בלבד,
אלא שכיוון שפג כבר תוקף הכרטיס, לא
ישליכנו אמנם למים... אבל לא יספק לנו
מים ומזון, וכך נצטרך לשוב שבוע ימים
ללא מים, ועוד לחזור לרוסיה. ובאנייה
התחילו לתכנן צעדינו וכיון שהיה סמוך
לחוף, הוחלט שיקפצו למים וישחו את
המרחק שנשאר וחלקו הילדים והנשים
ועל כל אחד היה מוטל לקחת עמו מישהו.
למחרת נעשה נס, בהשתדלות עסקן יהודי
מתורכיה, ופתחו לנו את הנמל והתירו את
הכניסה, ואין לתאר את הרגשתינו בשעה
שחשבנו שמחזירים אותנו לרוסיה. וכך על
דרך זה, ודאי הייתה הרגשת בני ישראל
שכבר חשבו שניצלו ונחתה עליהם הצרה
במלא עוצה.

(מתוך 'בית הבד' בשלח תשפ"ה)

וַיְהִי בַשְּׁלַח פָּרַעַה אֶת הָעָם (יג יז)

לשון ויהי הוא לשון ווי וצער. וביאור
הדברים, דבאמת בכל עסק יציאת מצרים
מבואר דבר חידוש, שהרי ביד הקב"ה
להוציא את ישראל ממצרים בלא לשלוח
לפרעה כלל.

ישלח חולי בכל מצרים ויהיו כולם רתוקים
למיטת חוליים, וידבר אל בני ישראל ויצאו
מארץ מצרים, בלא שיהיה מעכב על ידם.
אלא, רצה הקב"ה להכות במצרים, יכם
בעשרה מכות בזה אחר זה, בלא התראות
ובלא לבקש מפרעה לשלחם. ומבואר שרצה
הקב"ה שיהיה דווקא באופן זה, שיכפו את
פרעה והוא ישלחם מדוחקו ואונסו, ומאחר
שהוא שלחם, שייך שיתחרט על מה שעשה,
וכמו שאירע, שחזר בו ורדפם. ודבר זה
היה להם צרה גדולה, שאחר שכבר יצאו
והרגישו שנגאלו, נפלו לצרה זו שרדפום
מצרים ואין להם מקום מנוס.

כל העת. אף זה חסד שעושה איתנו הקב"ה, כדי שנהיה קשורים אליו תדיר.

חזר עם חמישה עשר מיליון דולר

ביקר אצלי אדם מאוד "חשוב ונחשב" בעיני מי שמחשיב את העולם הזה... הוא סיפר לי, שחבר שלו מכהן בתפקיד בכיר ביותר באוניברסיטה מסוימת, ולאחרונה החליט לפתוח איזשהו חוג חדש. פתיחת החוג מותנית בהשגת הון לא קטן של כשנים עשר מיליון דולר, שיהיה עליו להשיג. שאל האיש את חברו: "איך אתה לוקח דבר כזה על עצמך? אתה כבר לא צעיר, כמעט בן שמונים, ואיך תתרוצץ בחו"ל, אצל מיליונרים, להשיג הון תועפות כזה?" צחק אותו אדם, מראשי האוניברסיטה, ואמר: "אתה רואה כאן בעיה? תוך ימים בודדים אני משיג את זה". יצא לסיבוב בחו"ל, ותוך שלושה ימים חזר עם חמישה עשר מיליון דולר.

בואו תשמעו מה קרה לי עצמי

מצד שני, הולך ראש כולל או ראש ישיבה, ודופק על דלתות - ומה קורה?
בואו תשמעו מה קרה לי עצמי: לפני מספר שנים הוזמנתי למסור הרצאות בקהילה בניו יורק. סיפרו לי, שאחד מאנשי הקהילה הוא אדם עשיר גדול - לא מיליונר אלא מיליארדר - והוא יתרום סכום גדול עבור הישיבה. שמחתי שמחה גדולה, אבל הוצרכתי לטרוח טורח עצום כדי להגיע לפגישה עם העשיר. הזמן היחיד, שבו היה יכול לפנות מזמנו כדי לפגוש אותי, היה ביום שישי. באותו יום שישי הייתי צריך להיות בעיר אחרת, מחמת צורך חשוב, ונאלצתי לשנות תוכניות לצורך אותה פגישה, ולהתנהל בחיפזון גדול. לבסוף הגעתי לעירו של היהודי העשיר, אל הבניין המפואר ורב-הקומות שבו שכנו המשרדים שלו. נכנסתי למעלית, אבל התברר שזו לא המעלית הנכונה, ומצאתי את עצמי בקומת מחסנים, כשסביבי רק אספלט. יצאתי, ונכנסתי למעלית אחרת, וכמעט שהלכתי לאיבוד במבוכים העצומים של הבניין. איכשהו, מצאתי את המקום, ישתבח שמו, ונכנסתי למשרדו של אותו מיליארדר. סיפרתי לו על הישיבה, הזכרתי את הזכות הגדולה שתהיה לו אם יסייע ללומדי תורה. הוא הקשיב ואמר לי: "דברים יפים...".

לאחר מכן הרהר מעט, ואמר: "אוקיי, אתן לך חמש מאות". אמרתי בליבי: "חמש מאות אלף דולר, כמה דברים גדולים וחשובים נוכל לעשות בסכום הזה!" הוא רשם צ'ק, קיפל אותו בקפידה, והושיט לי. הודיתי לו מקרב לב, שוב ושוב. שיבחת את

מעשהו, והבהרתי לו איזו זכות עצומה יש לו, ואיזה שכר נפלא יקבל על כך. יצאתי משם, כשאני חושב לעצמי, שחצי מלאכה כבר עשיתי, ואולי עוד מעט אוכל לשוב לישיבה. רק בחוץ פתחתי את הצ'ק, וראיתי את הסכום הרשום עליו - חמש מאות דולר. שיפשפתי את העיניים, אולי יש עוד כמה אפסים, ואני פשוט לא רואה טוב? אבל לא היו אפסים.

המנכ"ל או הסמנכ"ל - או יהא אשר יהא תוארו של האיש מהאוניברסיטה... - טס לו לשלושה ימים, וקיבל חמישה עשר מיליון דולר. ראש ישיבה או ראש כולל מיטלטל בדרכים במשך מספר שבועות, ומה הוא מקבל? אלף דולר ממיליונר אחד, וחמש מאות דולר ממיליארדר...

למה? מה קורה כאן? התשובה ברורה ונהירה:

"נחש עפר לחמו" - הקללה הקשה מכל.

בפסוק בישעיהו (סה) נאמר: "נחש עפר לחמו". אומרת על כך הגמרא במסכת יומא (עה): "אמר רבי יוסי: בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מידת בשר ודם. מידת בשר ודם, מקניט את חברו יורד עמו לחייו, אבל הקב"ה אינו כן, קילל את הנחש, עולה לגג מזונותיו עמו, יורד למטה מזונותיו עמו".

בכל מקום שאליו מגיע הנחש, מוצא הוא את מזונו לפניו, ואינו צריך לטרוח ולחפש או לצוד לו ציד. אם כן, איזו קללה זו? המהרש"א מבאר, שהקב"ה מנע מהנחש הקדמוני את הדבר הנפלא ביותר - את הזכות להיות קרוב אל הקב"ה. הוא לא חש צורך להתפלל ולבקש על מזונו, ועל כן אינו מרגיש חיבור אל בורא העולם.

הרי זה דבר פלא, גם אם יאכל הנחש כל מעדנים שבעולם, לא ייהנה מהם, אלא יתור אחר עפר לאוכלו, מפני שכך ענשו. מידה כנגד מידה יש בעונשו של הנחש - הוא הסית והדיח את חווה ואת אדם הראשון, והרחיקם מהקב"ה, ועונשו היה שהסיטו הקב"ה מעליו. הקב"ה אומר, כביכול, לנחש: אינני רוצה ואינני מעוניין לשמוע אותך יותר... וזו הקללה הגדולה ביותר שישנה בעולם!

"נחש עפר לחמו" - אלו הרחוקים מתורה מקבלים מהקב"ה יחס זהה ליחס שקיבל הנחש. קחו ולכו מעל פני! אבל אותנו הקב"ה אוהב, הוא חפץ בתפילה שלנו, ורוצה שנתחזק באמונה ובביטחון בו יתברך. מחמת אהבתו של הבורא אלינו הוא חפץ בקשר איתנו, ואיננו משליך אותנו מלפניו ח"ו, אלא גורם לכך שענינינו נשואות אליו כל הזמן.

(נערך מתוך 'משכני' בשלח בהוצאת 'פה נוף')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

וכשבאים לעולם האמת, האשה יושבת לצד הבעל, וכל הזכויות שצבר במשך שנות לימודו ועיסוקו בתורה, שמורות לה, מכיוון שהיא איפשרה לו ללמוד ולהגות בה יומם ולילה ובמנוחת הנפש

הרבנית בת שבע קנייבסקי ע"ה 'כדי שיבינו איזו זכות גדולה נפלה בחלקן'

נתען קהם מרים שירי קד' (טו בא)

צריך לדעת שהקב"ה אף פעם לא עושה משהו רע. ואם אדם חוטא, ומגיעים אליו ייסורים כדי לזכרו או קשיים - עליו לפשפש במעשיו לראות במה חטא וכיצד יוכל לתקן את מעשיו. צריכים תמיד גם לבדוק ולהתבונן - במה עוד ניתן להתקדם צניעות, שמירת הלשון, שבת ועוד. והעיקר לדעת ולזכור שהקב"ה אף פעם לא מעניש. הקב"ה אוהב את כולם ואנו נתונים בידיו הטובות באופן מוחלט. פשוט - אין עוד מלבדו. פעם בא אלי יהודי אחד, שהיתה לו בעיה קשה ומסובכת של חובות וכספים במס הכנסה, והוא היה מודאג מאד. אמרתי לו את העצה הזו לומר בכל לב ובכוונה 'ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו'. הוא עשה זאת. והנה התיק שלו עם כל הראיות אבד ואיננו והוא יצא זכאי נקי ושלם!

אמר סבי הגאון הצדיק רבי אריה לוינ' צוק"ל

ביום חתונתו, אמר סבי הגאון הצדיק רבי אריה לוינ' צוק"ל, לכלתו: "מקובל כי החתן מביא לכלה מתנה ביום הכלולות, אך אני, היות ולא היו בידי מעות כדי להעניק לך שי כלשהו לחתונה, החלטתי כי המתנה הכי גדולה שאוכל לתת לך היא: ויתור לכל החיים". התרגשה סבתי הכלה עד דמעות ואמרה: "זו תהיה אפוא, גם מתנתי אליך, ויתור לכל אורך חיינו המשותפים". אין פלא, ששני ענקי רוח אלה זכו לבן גאון וצדיק, הרי הוא אבי, מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב (שליט"א) צוק"ל. כי כשיש ויתור, זוכים לדברים רבים!

אפיקומן מהחזון איש

בליל הסדר הראשון אותו חגגתי לאחר נישואי, סעדנו את סעודת החג בביתו של מרן החזון איש זיע"א. גיסתי, הרבנית אוהבה ברמן ע"ה היתה אז צעירה והיא נטלה על עצמה את תפקיד החבאת האפיקומן. כשהגיע זמן אכילת אפיקומן, ביקש ממנה החזון איש: "השיבי נא את האפיקומן", ביקשה גיסתי הצדקת בתמורה: "ברך אותי שאזכה לילדים צדיקים". מרן החזון איש ברך אותה כפי שביקשה. ואכן היא זכתה לילדים צדיקים ותלמידי חכמים ב"ה, בזכות שידעה מה לבקש מהחזון איש לאפיקומן.

(מתוך הספר 'שלישי באשמורת' בעריכת גב' ר. אטיאס - כל מה שסיפרה לי הרבנית בת שבע קנייבסקי ע"ה)

"ותען" הוא מלשון "מענה", האם מרים נשאלה שאלה כלשהי? מה היתה השאלה, ומהי התשובה? הנה ההסבר: עצובות וכואבות היו נשות עם ישראל, מדוע ניתנה זכות לימוד התורה הקדושה רק לבני ישראל. הגברים יישבו וילמדו תורה, כך טענו הנשים, ויקבלו שכר במקום על כל רגע שהוגים בה יומם ולילה. ואילו אנו הנשים, מה יהיה עלינו? ותען להן מרים: "סוס ורוכבו רמה בים". הסוס משמש הרי כעזר לרוכב עליו. שכן אם לא היה הסוס, כיצד יגיע הרוכב למחוז חפצו? ולכן, בעונשם של המצרים גם הסוס טבע בים. מכאן למדה ולימדה מרים את הנשים גם לעניין זכותה של האשה בתורה הקדושה שלומד בעלה. אם אין נשים - אין הבעל יכול ללמוד תורה במנוחה כפי שצריך! ומכיון שכך, אזי כל לימוד התורה של הבעל נזקף לזכות אשתו. וכשבאים לעולם האמת, האשה יושבת לצד הבעל, וכל הזכויות שצבר במשך שנות לימודו ועיסוקו בתורה, שמורות לה, מכיוון שהיא זאת שאפשרה לו ללמוד את התורה ולהגות בה יומם ולילה ובמנוחת הנפש. זו היא אפוא, זכות התורה של הנשים בעם. ואשריה של מי שזוכה לכך! אמא יהודיה צריכה לדעת שיש לה חלק עצום בחינוך ילדיה, "שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אימך"... האב לומד עם הבנים, אבל האמא - היא זו שנמצאת בבית והיא הדוגמא האישית הטובה ביותר לווייתור, לתפילה ולחשיבות התורה והמצוות. הילדים החמודים רואים את האמא בתמידות, מה היא עושה, איך היא עושה ומה חשוב לה באמת. ומה שהם רואים - זו שאיפתם, היא הרי הדמות שלהם. אמא צריכה להיות 'אמא' - עם כל החום והרגש של היידישע מאמע', ללמד את ילדיה איך מברכים בכוונה, להקנות להם את חשיבות עניית ה'אמן' ולהראות לילדיה את גודל חביבות התורה בעיניה ועד כמה שהיא מחכה להם בשובם מן החיידר בשמחה ובחיוך.

את מה שלימד רבי חיים וולוז'ינער זיע"א

אני אומרת לכל מי שבאה ואומרת שהיא לא מרגישה טוב. או שיש לה בקשה גדולה, או שיש לה איזה משהו על הלב: "תגידי בכוונה ובכל ליבך, את מה שלימד רבי חיים וולוז'ינער זיע"א לומר בכל לב ובכל עת: 'ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו'".

איתא בספרים ד"שבת שירה" הוא זמן מסוגל מאוד לפרנסה ולשידוכים. ויש כמה סגולות ומנהגים, יש שאומרים פרשת שירה בכוונה גדולה, יש שאומרים 'פעמים הפסוק 'ונח מצא חן בעיני ה', והעיקר שיכוון ליבו לשמים

פניני הפרשה מפוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

וְלֹא נָחָם אֱלֹקִים דָּרָךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים... מִן יָנַחַם הָעָם (י"ג)

מבעלזא זי"ע. כשעלה לארץ ישראל לאחר שאיבד בימי המלחמה האיזומה את כל משפחתו ואת רבבות קהל מרעיתו ה"י, שבדברות קדשו בעריכת השולחן שאל הרבי זי"ע על הפסוק "אז ישיר משה ובני ישראל" היאך שמחו ישראל בשעה שניצלו ממצרים, והרי לא ניצלו אלא אחד מחמישה או אחד מחמישים או אחד מחמש מאות או אחד מחמשת אלפים (עיין במדרש) וא"כ לשמחה זו מה היא עושה בשעה שרובא רובא דכלל ישראל - מיליונים מיליונים נאבדו ומתו ולא ניצלו אלא מועטים ממש?

ואמר המהר"א, שמי שחי ומרגיש באמונה בתחיית המתים, הרי הוא יודע שהעולם הזה הוא רק מעבר זמני, והחיים האמיתיים הם החיים הנצחיים לעתיד לבוא, שם יראה את קרוביו שמתו, וצערו אינו צער נצחי ובזה הוא מתנחם, ועל כן, כיון שעם ישראל האמינו בתחיית המתים, היו יכולים לומר שירה בשמחה, ובזה הטעים המהר"א דברי חז"ל שדווקא בפסוק זה נרמז מקור לתחיית המתים מן התורה, כי לולא אמונתם בתחיית המתים לא היו יכולים לשמוח ולשיר כ"כ.

ורמז בזה המהר"א על עצמו שאע"פ שנהרגו כל בני משפחתו ורבבות קהל מקורביו חסידי בעלזא בחו"ל, מ"מ מאחר שמאמינים אנו בתחיית המתים, הרי יש לנו להתחזק בשמחה ולשיר שירה לקב"ה על הצלתינו, ולהמשיך את עבודת ה' בשמחה על שאנחנו עדיין חיים.

וכפי ששמעתי, דבריו של המהר"א עשו רושם רב על שרידי קהל בעלזא שנוכחו במקום, והתפלאו בראותם שאף שאיבד את כל משפחתו ורבבות חסידיו, מ"מ המשיך בעבודתו בקודש כמו בימים ימימה בשמחה, וכל זה מתוך אמונתו בתחיית המתים וידיעתו שמקורביו לא מתו מיתה נצחית, ועדיין חיים הם בעולם הבא בעולם שכולו טוב.

פעם נשאלתי מאשה צדקנית ע"ה
שמסרה נפשה למען התורה

וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירָה לַ' ה' כִּי נָאָה נָאָה סוּס וְרָכָב רָמָה בָּיִם (ט"ו)
לשון הפסוק צ"ב מהו הכוונה "ותען", והרי לא מצאנו ששאלו אותה איזה שאלה שתהא צריכה לענות תשובה. עוד צריך ביאור, מדוע שיבחה את הקב"ה רק על נפילת ה"סוס ורכבו" ולא על

יש לתמוה איזה צד יש שהעם ינחם לשוב למצרים, והרי כשהם היו במצרים הם השתוקקו לצאת משם, ולמה דווקא עכשיו לאחר יציאתם יש לחשוש שהם ירצו לשוב למקום שברחו משם, וביותר יש לתמוה שהרי הם ראו בחוש את הניסים הגדולים שעשה ה' כדי להוציאם, ואיך הם יעברו על רצון ה' לחזור למצרים בשעה שראו בחוש איך הקב"ה משדד את כל מערכות הטבע כדי להוציאם. אמנם סוד העניין הוא, שבשעה שהקב"ה עושה ניסים למעלה מדרך הטבע, הרי הוא גם מעורר יצר הרע למעלה מדרך הטבע, וכמו שכתוב (קהלת ז) "זה לעומת זה עשה אלוקים", והיינו שכח הרע שווה תמיד לכח הטוב כדי שלא תישלל כח הבחירה מהאדם, ולכן דווקא בשעה שיצאו ישראל ממצרים באופן בלתי טבעי, התעורר כח יצר הרע בלתי טבעי להסיתם לשוב למצרים נגד רצון ה', ומכח יצר הרע בלתי טבעי, היו ישראל עלולים לשוב למצרים אע"פ שזהו נגד השכל.

זמן מסוגל מאוד לפרנסה ולשידוכים

איתא בספרים ד"שבת שירה" הוא זמן מסוגל מאוד לפרנסה ולשידוכים, שהרי על פרנסה אמרו חז"ל (פסחים ק"ח ע"א) "קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף", וכן על זיווג אמרו (סוטה ב' ע"א) "קשה לזווג כקריעת ים סוף", ובזמן שמתעורר עניין קריעת ים סוף, מתעורר אתו גם ישועה לפרנסה ולזיווגים הגונים. ויש כמה סגולות ומנהגים, יש שאומרים פרשת שירה בכוונה גדולה, ויש שאומרים ספר תהלים, ויש שאומרים ג"פ שיר למעלות אשא עיני אל ההרים, ויש שאומרים 'פעמים הפסוק 'ונח מצא חן בעיני ה'', והעיקר שיכוון ליבו לשמים

שמעתי מאחד שהיה נוכח בשולחן הראשון

אֲזַי שִׁיר מִשָּׁה (ט"ו)

"מניין לתחיית המתים מן התורה שנאמר אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה', שר לא נאמר אלא ישיר, מכאן לתחיית המתים מן התורה". (סנהדרין צ"א).
שמעתי מאחד שהיה נוכח בשולחן הראשון שערך הרה"ק מהר"א

שלא לזלזל בפרנסה של יהודי

וְתֵן שְׂמָה מְלֵא הַעֲמָר מִן וְהִנֵּחַ אֹתוֹ לְפָנֵי ה' לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם (ט"ז)
נראה לרמז בזה דבר נפלא, דהנה ידוע שה'מ' רומז על פרנסתם של ישראל שהרי ניכר בו איך הקב"ה מכין לכל אחד את מאכלו הנצרך לו באותו היום, ונראה שלכן ציווה הקב"ה להניח מן בקודש הקדשים כדי להראות כמה חביב לפני הקב"ה לפרנס כל יהודי ויהודי, והטעם בזה כי חיי הנפש של האדם תלויים בפרנסתו, ומאחר שנפשם של ישראל חביבה לפני הקב"ה [וכלשון רש"י ביומא (פ"ב ע"ב)] "חביבה נפשן של ישראל לפני המקום יותר מן המצות, אמר הקב"ה, תבטל המצוה ויחיה זה", א"כ גם פרנסתן של ישראל חביבה לפני הקב"ה, ולכן הניחו את המן בקודש הקדשים להורות על חביבותם של ישראל לפני הקב"ה.
וזהו לימוד גדול שלא לזלזל בפרנסה של יהודי לחשוב כאילו אינו כלום, אלא ראוי לדעת שזהו דבר חביב מאוד אצל הקב"ה העומד אצלו לפני ולפנים בקודש הקדשים.
עובדא ידענא אצל רבינו החזון איש זצ"ל, שבערב יום כיפור לאחר תפילת מנחה, עברו אצלו הקהל לקבל ברכתו לפני יום הכיפורים, ובאמצע הפסיק החזון איש אצל אחד העוברים לפניו ושאל אותו על מצב פרנסתו, והלה השיב, "רבי, אנחנו עומדים כעת לפני יום הכיפורים, ואיננו חושבים כעת על גשמיות", השיב לו החזון איש, הרי הכהן גדול ביוכ"פ היה מתפלל על פרנסת ישראל ואומר "יהי רצון מלפניך ה' אלוהינו וכו' שתהא השנה הזאת הבאה עלינו ועל כל עמך בית ישראל, שנת אוסם שנת ברכה" וכו', על כן נכון הוא מצידי לשאול על פרנסתך, ואף שאצלך זהו רק גשמיות, אבל הגשמיות של יהודי אחר זהו רוחניות אצלי, ועל כן אני דואג על מצב פרנסתך.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'ביאורים והנהגות' שמות)

עצם בקיעת הים והצלת ישראל ועל כל שאר השירות ותשבחות שאמרו ישראל בשירת הים.

ופירש בזה הגאון רבי ישעיה חשין זצ"ל (בספר ילקוט מאמרים) שהנשים שאלו את מרים מה להן ולכל השמחה הזאת, והרי מאחר שכל תכלית יציאת מצרים הוא לשם קבלת התורה, א"כ לכאורה רק הגברים צריכים לשמוח כיון שקריעת ים סוף ויציאת מצרים הוא הכשר לקבלת התורה, אבל הנשים שבלא"ה לא ילמדו תורה, איזה חלק יש להם בשמחה זו.

ועל זה השיבה להם מרים, הלא ראיתן איך שסוס ורוכבו רמה בים, ולכאורה הדבר תמוה מה הסוס אשם ומדוע ייענש והרי לא עשה כלום, אלא וודאי משום שהוא סייע לרוכבו והמסייע לדבר עבירה נידון כעובר עבירה בעצמו, וא"כ הלא מדה טובה מרובה, ויש לכם ללמוד מזה שגם הנשים העוזרות לבעל ללמוד תורה הרי הם נידונות כלומדי התורה בעצמם, [וכ"ש אותם הנשים בזמנינו שעובדות לפרנסת הבית כדי שהבעל יוכל לשבת וללמוד בכולל], ושכר רב מוכן להם בעולם הבא עבור מה שתמכו בבעל ועזרו לו ללמוד תורה, וא"כ יש לכם לשמוח כשמחתם של הגברים.

מִרְן הַגֵּר"ח מוואלז'ין זצ"ל סיפר שפעם בשעה שהתעסק בהלכות כלאים נתקשה בקושי עצומה, ובחלום הלילה נגלה אליו חייט עם הארץ וביאר לו היטב את העניין משורשי הדברים עד ההלכה למעשה ויישב את קושייתו, והגר"ח התפלא מאוד מהיכן הוא יודע ללמוד כאחד מגדולי התלמידי חכמים והרי בחייו הוא היה חייט פשוט, והלה השיב שבחייו הוא היה תומך בתורה מתוך מסירות נפש, שהיה לו קופה שהיה משלשל בה חצי מכל שכרו, והיה נותנו ללומדי תורה ותומך בהם כדי שיוכלו ללמוד אף שהדבר היה קשה עליו ביותר, וכשעלה לעולם העליון פסקו בשמים שהוא יזכה להיות גדול בתורה כמותם וליהנות מזיו השכינה כאחד מגדולי התלמידי חכמים, ולימדו אותו תורה עד שהגיע לדרגה כזאת, וכשהתעורר הגר"ח השתומם ואמר, ידעתי ששכר רב מוכן לתומכי התורה, אבל זהו חידוש אצלי שהם ממש תלמידי חכמים כפשוטו בעולם העליון.

פעם נשאלתי מאשה צדקנית ע"ה שמסרה נפשה למען התורה מה יהא שכרה לעולם הבא, והרי אם 'עם הארץ' שתומך בחייו במסירות נפש בלימוד התורה זוכה בעולם הבא להיות תלמיד חכם ממש, א"כ מדוע ייגרע חלק הנשים, ואולי אף היא תזכה להיות 'תלמיד חכם' ממש בעולם הבא. השבתי לה, שבעולם הבא ישנם תענוגים רבים לאין מספר ובלי שיעור, וכמו שנאמר "להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא", והגברים שתמכו בתורה מקבלים שכרם בעולם הבא בתענוג של לימוד התורה, ואין לנו השגה מדויקת מה יהא שכר הנשים, אך גם אם נאמר שלא ייזכו ללימוד התורה ממש, מ"מ אם היא תמכה בתורה בחייה, היא בוודאי תזכה לטעום בעולם הבא מטעם התורה, ואנו בעולם הזה אין לנו כלים להכיל ולהשיג מהו צורת התענוג בעולם הבא, אך זהו בוודאי אור ותענוג הנמשך מאור לימוד התורה.

רבי אייזיק שר, ביקש מעובדי המטבח בישיבה בקשה מוזרה: 'על שולחן פלוני, יושבים ששה בחורים, אני מבקש מכם שהפעם בארוחת צהרים תניחו שם רק חמש מנות'...

פנינים על מרן ראש ישיבת סלבודקה הגר"א שר זצ"ל
כפי שסיפר מרן עמוד ההוראה הגר"י זילברשטיין שליט"א

נערך ע"י נכדו הרה"ג ר' חיים מלין שליט"א

מך ערכי, אבל מה אעשה שכך היא חושבת עלי, ואם כן יש לה
דין של 'מביאי ביכורים', וכתוב במשנה (ביכורים פ"ג) שכל בעלי
אומניות שבירושלים היו עומדים לפני מביאים הביכורים כדי
לכבדם שעושים כעת מצוה, ואמנם אחותי טועה בכך שמחשיבה
אותי כת"ח, אך מאחר וכך היא חושבת, צריכים לקום לכבודה'.

כיצד שכנע רבי אייזיק את הבחור שיסכים לצרף בחור נוסף לחברותא?

סיפור נוסף שרבינו מרבה לספרו, הוא על בחור שלמד עמו
בישיבה, ואף זכה ללמוד בחברותא קבועה עם הגאון הגדול רבי
ברוך רזנברג זצ"ל, מראשי הישיבה. והנה פנה אליו שמעון וביקשו
לזכות אף הוא להצטרף לחברותא, ובכך יהפכו ל'שלישיה'. אך
ראובן סירב, ואמר שזה יפריע לו, והוא מרגיש שלא יוכל להתקדם
בלימודו אם יצטרף לחברותא בחור נוסף.

אך שמעון לא ויתר, ופנה לראש הישיבה רבי אייזיק זצ"ל
בתביעה: 'אני מרגיש שאם אצטרף לחברותא עם ר' ברוך, אתקדם
מאד בלימודי, אך ראובן אינו מסכים שאצטרף'.

רבי אייזיק שמע את דבריו, ומיד קרא לראובן, ואמר לו כך: 'דע
לך, אני מבין שיש לך רצון גדול להתקדם בלימודך, אך גם לשמעון
יש רצון כזה, והרי אמרו חז"ל (אבות פ"ב) 'בטל רצונך מפני רצונו,
כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך', כלומר שאם אתה תבטל
את רצונך הפרטי מפני רצונו של הקב"ה, אתה רק תרוויח מזה,
ולכן עצתי שתבטל את רצונך האישי, ותסכים לשמעון להצטרף
לחברותא, ותראה שלא תפסיד מכך'.

ואכן כך היה, שראובן ויתר והסכים לשמעון להצטרף לחברותא
הקבועה עם רבי ברוך זצ"ל, ומעיד רבינו כי עקב אחר השניים, ולאחר
חצי שנה שמעון הנ"ל עזב את הישיבה והלך ללמוד במקום אחר, וראובן
המשיך ללמוד לבדו עם רבי ברוך, ובהמשך השנים זכה לצמוח עד
שהפך לאחד מגדולי ישראל המפורסמים, היושבים ראשונה במלכות
[וגם שמעון הנ"ל צמח לאחד מראשי הישיבות, אך ראובן העפיל עליו
בהרבה], וראו כי לא נפל שיעור מדבריו של רבי אייזיק זצ"ל.

כיצד חיזק רבי אייזיק אשה בעלת-ייסורים?

סיפר רבינו שפעם אחת בהיותו אצל מרן הגר"א שר זצ"ל,
ראה שנכנסה לחדרו אחת מבנו משפחתו, ששברה את רגלה

סיפר רבינו שבלמדו בישיבת סלבודקה ראה מעשה מופלא
על מורו ורבו מרן הגר"א שר זצ"ל, היה זה בתקופה שהרבנית
ע"ה [בתו של הסבא מסלבודקא זצ"ל] חלתה ואושפזה בבית"ח
'הדסה' בירושלים.

והנה התקשר ר' אייזיק לאחד משרי הממשלה דאז, וביקש אישור
לשהות עם רעייתו הרבנית באותו חדר בבית"ח, ואמר שאם לא יהיה
סמוך אליה, לא יוכל לחוש ולהרגיש את כאביה וצערותיה של הרבנית,
ואמר: 'ברצוני להבין ולחוות מקרוב מה עובר עליה ואיזה טיפולים
היא מקבלת, ואם אהיה עמה בחדר אחד אוכל מאד להקל מעליה'.
ואכן לאחר שקיבל ר' אייזיק את האישור המיוחל, נסע עם הרבנית,
ושניהם יחד 'אושפזו' בבית"ח למשך כמה שבועות. ואמר רבינו שכל
תלמידי הישיבה היו אחוזים התפעלות ממעשה מופלא זה של ר'
אייזיק, עד כמה גדול החיוב לשאת בעול עם השני, ובפרט עם האשה.
וגם לאחר שהרבנית השתחררה מבית"ח, אך המשיכה לקבל
טיפול בביתה, ביקש ר' אייזיק מכל הבאים לביתו באותה תקופה,
שיכנסו גם לחדרה ויברכוה בברכת רפוא"ש. ואפילו כאשר מרן
החזיר זצ"ל בא לבקרו, ביקשו שיכנס לרבנית לעודדה.

מדוע נעמד רבי אייזיק בפני אחותו הצעירה?

אחד המעשים שמרבה רבינו לספר הוא כי בלמדו בישיבה, ישב
פעם אחת בביתו של רבי אייזיק זצ"ל, ולפתע נפתחה הדלת ונכנסה
אחותו הצעירה, הרבנית חיה רבקה טיקוצ'נסקי ע"ה, אשתו של
מרן המשגיח הגה"צ רבי משה זצ"ל, והכניסה לחדר עוגה שאפתה
במיוחד עבור אחיה.

והנה ברגע בו נכנסה, קם הגר"א שר ונעמד בפני אחותו הצעירה
מלוא קומתו. כשיצאה האות, פנה רבינו ואזר אומץ, ושאל את
רבי אייזיק: 'מה פשר העמידה הזו, מדוע הטריח ראש הישיבה
את עצמו לקום עבורה?',

השיב רבי אייזיק תשובה נפלאה: 'הרי היא חושבת שאני תלמיד
חכם, ועל כן היא מכבדת אותי בעוגה שאפתה עבורי, והרי אמרו
חז"ל שכל המביא דורון לתלמיד חכם דורון כאילו מקריב ביכורים
(כתובות דף קו.)'.

והוסיף רבי אייזיק בענוותנותו: 'אני יודע את האמת ויודע את

מדוע הורה רבי אייזיק להניח חמש מנות בשולחן בו ישבו 6 בחורים?

פעמים רבות אמר רבינו כי רבי אייזיק זצ"ל היה ידוע כמחנך גדול, והיה ידוע כאדם שיורד לעמקות הנפש של הזולת, והיה חכם הרזים בחכמת הנפש. ופעם סיפר רבינו את המעשה המופלא הבא: ביום בהיר, ראה רבינו את רבי אייזיק פונה לעובדי המטבח בישיבה, שהיו מגישים ומניחים גם את האוכל על השולחנות בחדר-האוכל, וביקש מהם בקשה מוזרה: 'על שולחן פלוני, שנמצא שם בפניה, יושבים באופן קבוע ששה בחורים, אני מבקש מכם שהפעם בארוחת צהרים תניחו שם רק חמש מנות...', סתם ולא פירש.

ואכן כך עשו עובדי המטבח, והנה הבחורים הגיעו לשולחן, וגילו כי יש רק חמש מנות, ובאותם הימים כל מנה היתה קטנה, ולא היה בה 'כדי חלוקה'. עמדו הבחורים ולא נגעו באוכל, אלא התחילו לדון בינם לבין עצמם מה לעשות, כמה מהבחורים הציעו שהם יוותרו על מנתם ויסתדרו באופן אחר, והשאר סירבו כמובן... וכך, תוך כדי הדיון הסוער, נכנס רבי אייזיק לחדר האוכל, עם מנה נוספת בידו, כשחיוך רחב על פניו, ואמר: 'רציתי לבחון אתכם כיצד אתם נוהגים במצב שכזה, ומאד נהניתי לראות כי התנהגתם כמו מי שיש עליו עול של 'גדלות האדם', כיצד כל אחד חשב על השני, ולא כמעשה בחורים ריקים שלא רק שאינם חושבים על הזולת, אלא אף חוטפים ולוקחים מנה נוספת, כאשר לא ביררו די הצורך האם שאר הבחורים בשולחן כבר קיבלו את מנתם'.

בעקבות נפילה רצינית, והייתה מסובלת בייסורים קשים, ששברו את רוחה ונפשה, והגיעה לרבי אייזיק כדי להתעודד ולהתחזק. וכך אמר לה רבי אייזיק: 'ראי נא, הרי כשישבת על המשבר וילדת את בנך האחרון, סבלת ייסורים גדולים וקשים, ומדוע כאשר את נזכרת כעת בזה, את מתמלאת בשמחה גדולה?',

השיב רבי אייזיק: 'אין זאת אלא כי זכית ונולד לך ילד מתוק, ואת מגדלת אותו באהבה ובחום, ומתפללת ומייחלת שיגדל לתלמיד חכם מופלג. ולכן כל אותם כאבים שהיו מנת חלקך באותם שעות, לא נחשבים כלל וכלל, כי את רואה בעינייך את התוצאות שהגיעו בעקבותם'.

סיים רבי אייזיק ואמר לה: 'עלייך לדעת, כי גם אותם ייסורים וכאבים שעוברים עלייך בתקופה האחרונה, המה מולידים ובונים כוחות ועוצמות רוחניים אדירים, רק את אינך רואה את זה בעינייך, אבל את חייבת להאמין שהם קיימים, ואם תאמיני בכך, את מובטחת שתעברי תקופה קשה זו בשמחה ובטוב לבב'.

ר' שלום שהיה המום, שאל בתדהמה את ראש הישיבה

סיפר רבינו שפעם אחת חלה אחד מילדיו של המגיד הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל, וכמו כל אבא מסור קם ר' שלום ולקח את בנו לרופא, והנה בדרך לרופא פגש את מרן רבי אייזיק זצ"ל ששאל את ר' שלום להיכן פניו מועדות, השיבו ר' שלום: 'אני לוקח את בני לרופא', אך הופתע לשמוע את תגובתו החרפה של ר' אייזיק: 'אם כן אתה עושה מעשה בהמה...', ומיד לאחר מכן הוסיף: 'כמו שבהמה מטפלת בבנה, כך גם אתה מטפל בבנך'...

ר' שלום שהיה המום, שאל בתדהמה את ראש הישיבה: 'אז מה עלי לעשות?!', השיבו רבי אייזיק: 'עליך לומר, אני הולך לעשות מצוות גמילות חסד עם ילד יהודי שצריך עזרה ללכת לרופא, ובמקרה הילד הזה הוא גם בני'...

והוסיף רבי אייזיק ואמר: 'רוב בני האדם טועים בזה, וחושבים שגמילות חסדים הוא רק לפתוח גמ"ח או לפתוח מוסד של צדקה, אך האמת היא שכל הפעולות שאדם עושה בביתו בקרב משפחתו וילדיו, הכל הם מצוות של גמילות חסדים אמיתי, וכאשר האדם מתרגל לחשוב כך, הרי שכל פעולה ופעולה שיעשה, הוא מקיים מצוות לאין סוף'.

[והוסיף רבינו שכך מסופר על המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, שראה פעם פועלים סוללים כביש, והתבטא ואמר: 'אכן, הרי הם עושים מצוה גדולה של גמילות חסד עם הציבור, אבל תלוי מה הם חושבים. אם כוונתם לשם הרווחת ממון, הרי הם רק פועלים בלבד, אבל אם כוונתם לשם גמילות חסדים, אלא שהם גם לוקחים מן הצד כסף לצורך פרנסתם, הרי שהם זוכים למצות גמ"ח גדולה מאד, וכן ידוע שאמר מרן החפץ חיים זצ"ל לרוקח אחד, שאם יכוין אצל כל אחד על מצות ריפוי חולים, הרי שיזכה לזכויות רבות].

אחד המשפיעים המוסריים הגדולים של הדור האחרון היה הגאון הצדיק רבי שלמה ברעזודא זצ"ל. לרבי שלמה היה סיפור מיוחד במינו שהיה חוזר עליו הרבה. שקיבל מרבינו ה'חזון איש' זצ"ל.

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על אמונת חכמים

וַיֵּאמְרוּ בְּדֹרֹתָיִם וְכַמֶּשֶׁת עֶבְדִּי (יד 5א)

והנעימה והמרוממת בבית ה'חזון איש', על שקיעתו בלימוד, על מנייני התפילה בביתו ועל גדולי ישראל שפקדו את ביתו.

והנה מעשה ששמעו ממנו

מהמפגשים בין גדולי ישראל לקח דוגמא אישית איך גדולי ישראל נוהגים בכבוד האחד במשנהו. והנה מעשה ששמעו ממנו: מצד אמו השתייך רבי אברהם יונה לחסידות גור ולפיכך זכה להתקרב גם אל האדמו"ר בעל ה'בית ישראל' מגור זצ"ל. ה'חזון איש' עודד את קרבתו אל ה'בית ישראל' ואמר לו: "תמשיך ללכת אליו. הוא מחנך גדול". באחד הימים הגיע ה'בית ישראל' לשיבת פוניבז', שלח לקרוא לבחור משה חיים בירנצוויג וביקש ממנו שיתלווה אליו לביקור אצל ה'חזון איש'. ה'חזון איש' העריך מאד את ה'בית ישראל', אשר כידוע מלבד מעלותיו הנשגבות בקדושה וטהרה ופרישות ומלבד יכולת ההנהגה שלו גם היה תלמיד-חכם בעל שיעור קומה ובעל כישרון ותפיסה נדירים. הראב"ד רבי משה שטרנבוך שליט"א שלמד איתו בחברותא בצעירותו, מספר תמיד שכל קושיא, תירוץ או סברא שהשמיע לו לא היה צורך לומר יותר ממשפט אחד, כדי שיבין את כולו. המשפט השני היה מיותר. רבי משה עצמו כבר היה אז תלמיד-חכם מופלג, מכפירי האריות של עולם התורה בשעתו, וכונה בהערצה 'דער לונדנער עילוי' [העילוי מלונדון], ובכל פעם יצא נפעם מגדלותו של ה'בית ישראל'. באותו ביקור דיברו שני המנהיגים; ה'חזון איש' וה'בית ישראל' כמה דקות על הענין שלשמו התקיים הביקור, ובסופו ה'חזון איש' ליווה את ה'בית ישראל' מפתח ביתו עד למכוניתו, ואז ה'בית ישראל' ליווה אותו חזרה לפתח ביתו, וה'חזון איש' חזר וליווה את ה'בית ישראל' לעבר מכוניתו, וה'בית ישראל' חזר וליווה את ה'חזון איש' עד פתח ביתו... ואז קפץ ה'בית ישראל' וזינק לעבר מכוניתו כדי שה'חזון איש' לא יספיק ללוותו שוב. כך נהגו גדולי ישראל בכבוד מופלא זה בזה.

רבי משה חיים שאל את ה'חזון איש' כל דבר, קטן כגדול. גם בנושאים פשוטים ומפורשים לא נמנע מלשאל, כי תמיד רצה לשמוע מפה קדוש את ההלכה וההוראה בכל ענין. הוא סיפר שה'חזון איש' התייחס אליו בחביבות ובכבוד בולטים.

בשכונת ותיקים היתה למשפחת בירנצוויג ערוגת עגבניות, ולכל ארוחה היו מלקטים כמה. רבי משה חיים הלך אל ה'חזון איש' לשאול מדוע צריך לעשר בכל פעם שלוקחים עגבנייה בודדת מהגינה ולא מספיק לעשר פעם אחת על כל העגבניות שילקוט

הכרתי יהודי שהסתלק לפני כשנה, בשם רבי משה חיים בירנצוויג זצ"ל. הוא היה מרביץ תורה בישיבה ומחנך תלמידים בתל-אביב, וזכה להאהיב תורה על לומדיה. הוריו רבי אברהם יונה זצ"ל ואשתו ע"ה היו ממוצא פולני שנישאו בארץ והקימו את ביתם באחת משכונותיה הדרומיות של העיר תל-אביב שסיפחה לתוכה רבים מעולי אירופה החרדים בתקופת טרום קום המדינה. ביתם היה בית קט הנראה כצריף, בו גידלו את שבעת ילדיהם בדלות גשמית והסתפקות במועט, אבל בעשירות רוחנית. בית מלא באהבת תורה, כבוד לתורה, כבוד תלמידי חכמים וחכמי ישראל, ועם שמחה יהודית אמיתית.

האב היה עובד קשה לפרנסתו בחברת 'סולל בונה', ולימים כשגדלו בניו היו שכניו מציקים לו מדוע הוא עובד כל-כך קשה, במקום שבניו ילמדו בישיבה שישלח אותם לעבוד ויעזרו לו להביא פרנסה? והוא השיב להם בגאווה ועוז: "אם בני היו חמורים, הייתי שולח אותם לעבוד. אבל הם נולדו בני אדם, ולבני אדם יש תכלית אחת בעולם: ללמוד תורה!"... בנוסח דומה הצהירה גם רעייתו שאף היא עמלה כל היום להביא מעט פרנסה לכלכלת הבית בפרט בתקופת הצנע הקשה שלאחר קום המדינה: "אני אעבוד מבוקר עד ערב העיקר שבני ילכו לישיבות הקדושות ללמוד תורה". זו היתה משאת-נפשם וזו הרוח שהשכילו להחדיר בבית. הם זכו להקים דור נפלא של בנים ונכדים תלמידי-חכמים מובהקים ומרביצי תורה והלכה שמפארים היום את עולם התורה והישיבות.

החינוך בבית ההורים היה גדוש באהבת תורה וכבוד לחכמי התורה. מכירי המשפחה סיפרו בהתפעלות שכשהם גרו בשיכון ותיקין בגבול בני ברק רמת גן דאז, האב רבי אברהם יונה ביקש מכל בניו ללוות בכל ליל שבת את רב בית כנסת עד ביתו, כדי לחנכם בכבוד תלמיד-חכם. מאוחר יותר התברר לבנים, שבשעתו היו כמה שנלחמו באותו רב, ובכך שחמשת הבנים של משפחת בירנצוויג ליוו את הרב לביתו - הדבר העניק לו מעמד של כבוד בפני הנלחמים נגדו.

הבן רבי משה חיים שספג מבית הוריו חינוך טהור של הכנעה והתבטלות, היה מופלא בדבקותו בגדולי הדור. הוא סיפר שמימי נערו וועד ימי בחירתו בישיבת פוניבז' היה בן בית אצל ה'חזון איש', וספג ממנו הרבה. היה מספר הרבה על האוירה החמימה

באותו היום? שאלה פשוטה שהתאים ל'חזון איש' לומר לנער הצעיר שלפניו שילך למלמד בתלמוד-תורה וילמדו דיני תרומות ומעשרות. אבל ה'חזון איש' התיישב אתו ובנועם וסבלנות הסביר לו את הדין הברור שאין מעשרים במחורב אלא רק בתלוש... וכשגדל בחצר ביתם שסק, פנה אל ה'חזון איש' לשואלו מה ברכתו - וגם לכך קיבל תשובה מתונה ומנומקת.

היה סיפור ששמעתי כמה פעמים ממורי-חמי שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל. היה מספר וחוזר ומספר להראות את כח הצדיקים ואת כוחה של אמונת חכמים פשוטה. אך לא ידעתי שבעל המעשה הוא רבי משה חיים, ואחרי פטירתו התברר שזה הוא:

הכיר בבית משפחת בירנצוויג התקלקל

הכיר בבית משפחת בירנצוויג התקלקל והחלה נזילה של מים. היה זה ביום שישי אחר-הצהרים, ורבי משה חיים במרץ נעורים אץ רץ כדרכו לביתו של ה'חזון איש' לשאול מה לעשות?! ה'חזון איש' שאל את הנער: "וכי אני אינסטלטור? לך תזמין אינסטלטור". ענה הנער: "אבל אין להשיג אינסטלטור בכאלו שעות". הגיב ה'חזון איש': "נו ומה אני יכול לעשות?", ענה הנער: "שהרב יברך שהקלקול יתוקן שלא נסבול בשבת מהנזילה", וה'חזון איש' חיך וברך. הנער חזר לביתו וגילה שהנזילה חדלה מעצמה במשך כל השבת, וכשיצאה השבת התחילה שוב...

שמעתי מרבי אברהם צבי טויב שליט"א, מחשובי ויקירי תלמידי-החכמים והצדיקים בעירנו בני-ברק, גיסו של מורנו המשגיח רבי דן סגל שליט"א, שבבחרותו השתתף בהלווייתו של רבי אליהו לופיאן זצ"ל בשכונת 'בית וגן' בירושלים. אחד הספדנים סיפר שרבי אליהו הגיע לארץ בהיותו בן יותר משבעים וביקש ברכה מה'חזון איש' שיוכל להמשיך להשפיע למרות גילו המתבגר, וה'חזון איש' השיבו בלשון הפסוק: "עוד ינובון בשיבה דשנים --- להגיד"; בהתכוונו שיזכה להמשיך לומר שיחות מוסר לתלמידים ולהשפיע עוד רבות בשנים.

ואכן, ברכת צדיק התקיימה במדויק. רבי אליהו זכה לאריכות ימים ושנים עד גיל תשעים ושש. אלא שבשנותיו האחרונות הוא היה חלש ואיבד מעט מצלילותו, והוא תלה את הדבר בכך שה'חזון איש' דילג על התיבה 'רעננים'. אילו היה אומר גם 'רעננים', לבטח היה נשאר צלול עד יומו האחרון.

כשעזב את בני-ברק ועבר להתגורר באמריקה

אחד המשפיעים המוסריים הגדולים של הדור האחרון שהעריפו טללי תחיה במתיקות דבריו ואמריו עד לפני כעשור, היה הגאון והצדיק רבי שלמה ברעוודא זצ"ל. השיחה הקבועה שלנו כאן ב'שתילי זיתים' יסודה בשיחה קבועה שמסר רבי שלמה בבית הכנסת 'קאצק' ליד ביתי והשתדלתי להשתתף בה בקביעות. כשעזב את בני-ברק ועבר להתגורר באמריקה מילאתי את מקומו. הוא היה אש לבת קודש של יראת שמים. גדול בתורה וביראה, ודבוק בתורת הגר"א ותורת בעלי המוסר כל ימיו. זכורני איך שעמל כל חייו להבין את חיבוריו העמוקים של הגאון מוילנא, לְפָשֵׁט

אותם ולהנחילם לכלל. במשך תקופה ארוכה הוא עמל לחבר פירוש על ביאור הגר"א לשיר השירים. היה ביאור שלא הצליח להבין משך זמן ארוך. הוא נסע לקברו של הגאון מוילנא ובכה בדמעות-שליש שיזכה להארה. אחרי אותו מאורע זכה משמים למוֹצָא בהבנת הדבר.

ומעניין מה שמעתי מבנו רבי זאב שליט"א שכמה שבועות לפני פטירתו כשהיה על ערש דווי אמר רבי שלמה לרבי ירוחם אולשין שליט"א ראש ישיבת לייקווד שנכנס לביקור חולים אצלו, שזכה לביקור של שני גדולים: הגאון מוילנא והמשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, וכן ידידו משכבר משיבת מיר בארצות-הברית, רבי נחום לסמן זצ"ל. סיפרתי את הדבר המופלא הזה ברבים מיד כשהגיע ארונו לארץ-ישראל. אמרתי שעבורי יש בכך הארה גדולה, שאדם בדור שלנו זכה לגילויים כאלו ששמענו בימי קדם על גדולי עולם. הפשט הוא, שכל אחד מאיתנו, אם יעשה כל מה שיוכל, מסוגל להגיע לדרגות גבוהות מאד.

היתה בו תשוקה מיוחדת לעורר לבבות, להשפיע, לחזק ולרומם את כלל ישראל; אנשים נשים וטף. תמיד אני אומר שצריך ללמוד ממנו: הוא היה נעתר לכל הזמנה לשיחה או לכינוס, גם אם צפוי היה להיות שומע אחד שנוכח שם!... הוא ידע מה הערך שניתן בשמים לכל התחזקות של יהודי, וזה הדבר היחיד שעניין אותו. הוא סיפר שרבו המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל תפס אותו פעם כשירד את מדרגות הישיבה בפוניבז' וציווה עליו לדבר דברי מוסר ברבים. "גם אם לאנשים ימאס לשמוע אותך, לא תהיה לך ברירה ותיקח ילדים קטנים ותדבר אליהם, אבל אבקש ממך שכל חיך לא תחדל מלדבר ברבים". הוא ראה בזה צוואת חיים ודיבר בכל מקום אליו נקרא, וכך זכה להשפיע רבות.

הוא סיפר לי פעם שבתחילה הוא היסס אם ראוי ונכון שידבר שיחות בפני בני תורה בעיר בני-ברק, עיר מלאה חכמים וסופרים, אבל הסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל דחה את טענתו מכל וכל, ואמר לו בגערת חיבה: "פעם היו בכל עיר 'מגידים' שהעמידו את הדת על תילה. היום לא שומעים מילה מאף אחד... האם גם במעט שנותר אתה רוצה לעשות קיצוצים!?!". ומאז במשך השנים הרבות שהתגורר בבני-ברק היה מתרוצץ ברחבי העיר להשמיע מדברותיו ברבים.

לרבי שלמה היה סיפור מיוחד במינו

לרבי שלמה היה סיפור מיוחד במינו שהיה חוזר עליו הרבה. יסוד גדול וחשוב בדרכי עבודת השם שקיבל מרבינו ה'חזון איש' זצ"ל.

בבחרותו שהה רבי שלמה לצורך כלשהו בבית הארחה בירושלים למשך שבועיים ימים. באחד הלילות, בשעות המאוחרות, שב אל בית ההבראה וצעד בין סמטאות העיר. באותו לילה הרחובות היו חשוכים לגמרי, ללא תאורה וללא ירח זוהר. בזמנו רצו השלטונות לחסוך בחשמל, ובלי הודעה מוקדמת היו מכבים את תאורת הרחוב. כדרך הבחורים הוא הלך במהירות, אך ידע שבדרכו הוא אמור להגיע לקטע של כשלושים מדרגות תלולות העשויות מאבנים חדות, ונפילה בהן כרוכה בסכנת חיים, והחליט להאט את צעדיו ולפסוע בזהירות עד למקום ששיער כי שם המדרגות. בנקודה מסוימת שיער שהוא במרחק כמה פסיעות מהמדרגות ועצר ומישש ברגלו היכן הן מתחילות - ולתדהמתו הרגיש שעומד על שפת המדרגה הראשונה. אם משמים לא היו מדריכים אותו, היה מועד ומתגלגל בחושך במורד המדרגות, ומי יודע כיצד היה מסתיים העניין. הוא תיאר שרעד מרוב התרגשות וחש חובה קדושה של הכרת הטוב והודאה גדולה לבורא עולם, ושחובה עליו להתרומם ולהתחזק בעבודת השם בעקבות הנס שנעשה עמו. וכך בעודו אפוף מחשבות מרוממות אלו הגיע לחדרו.

הרגיש שהלב שלו נאטם

אך למחרת כשקם בבוקר הרגיש שהלב שלו, שאתמול היה כה נרגש מהנס והרגיש צורך להודות ולהלל ולהתחזק, נאטם. הוא חשב לעצמו: "מה קרה? הרי אך אמש זכיתי לנס מן השמים שהציל את חיי. היית צריך לקום בבוקר כצדיק וקדוש, אך נותרתי אותו אדם ללא שינוי". הדבר הציק לו מאד, והחליט לנסוע אל ה'חזון איש' לשאול על כך. בשעתו היתה זו נסיעה מורכבת; היה צריך לנסוע באוטובוס עירוני עד לתחנה המרכזית בירושלים, משם לעלות על אוטובוס נוסף עד לתל-אביב, ומשם לעלות על קו 54 המפורסם עד לקצה רחוב רבי עקיבא, מרחק הליכה קצר לבית ה'חזון איש'. תהליך שנמשך קרוב לחצי יום לכל צד.

רבי שלמה מתאר שבבית ה'חזון איש' היתה הרגשה נעימה מאד שקשה לתארה. הוא היה מקדיש זמן רב לפונים ומתייחס אליהם בחביבות. בדרך-כלל כשבא אליו בן תורה לספר על מועקה

לְעִילּוֹי נִשְׁמַת
הַרְה"ג
ר' אֱלִטָּעֵר מֵרֹדְכִי בֶּרֶג זצ"ל
ב"ר דָּן זצ"ל
מֵרֵא דְאַתְרָא דְקַהֲלֵת עֵטְרַת רֵא"ש
מוֹנְסֵי נְיוֹ יוֹרְק
נִלְב"ע ח"י סיון תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

ולהיוועץ, היה מושיב אותו ושואל באופן נעים: "כמה למדת בחודש שעבר?" "האם חזרת?" "האם חידשת?", וכשאמרו לו חידוש ראוי, מסוגל היה לחבק ולנשק את האומר, והחיבה והנעימות השכיחו את הבעיה שלשמה בא. כך היה גם הפעם, ומתוך החיבה והתעניינות הכנה של ה'חזון איש' בו הוא שכח לשם מה הגיע. לאחר כל הדיבורים קם ה'חזון איש' וליווה אותו לדלת. וכשעמדו בדלת נזכר רבי שלמה לאיזו מטרה הגיע וביקש מה'חזון איש' לשאול עוד שאלה אחת, וסיפר שאתמול בלילה ניצלו חייו בנס ובהשגחה פרטית, פסיעה קטנה לפני מורד המדרגות, והוא היה בטוח שהנס ישנה אותו וירומם אותו, והנה הבוקר הוא קם ללא שינוי לטובה. ה'חזון איש' שמע את הדברים ונהיה לפתע רציני מאד. הוא הוריד את ראשו והרהר מעט, ואז החל לדבר לעצמו. הוא הטיף מוסר לעצמו בפני רבי שלמה: "נכון הדבר, רואים ורואים ונשארים אותו הדבר... אני גם רואה ניסים בכל יום, נותן עצה לפלוני ולאִלמוני והם חוזרים ומספרים לי על הצלחה למעלה מדרך הטבע, ונשאר אותו הדבר, לא משתנה כלל". כך ייסר ה'חזון איש' את עצמו בפניו של בחור צעיר ממנו בעשרות שנים. עד שהרים את ראשו חייך ואמר: "זה פשוט מאד. נס גלוי ומפורש יש בכוחו להשפיע לטובה על האדם שלא יחטא עוד בחייו, וכבר לא יהיה לו עוד את כח הבחירה בין טוב לרע ויהיה מוכרח לבחור בטוב, והרי אי אפשר שהאדם ישאר בלי בחירה. לכן כשנעשה נס גלוי לאדם, נכנס בו יצר הרע חדש שממעט את השפעת הנס אצלו ומבטל את הרושם שלו. ולכן, אם האדם מתחזק לאחר הנס הוא יקבל תועלת רבה. אבל אם לא יתחזק בתוך כמה שעות, לא ירגיש שנעשה לו נס וכאילו יש לו לב אבן

(מתוך הספר 'לעשות רצונך' שמות)

לשיעור שלכם מקשיבים

20.000 איש !!

כמה אתם הייתם מוכנים להשקיע

לתת שיעור או שיחת חיזוק

ל 20.000 איש ? ?

כנראה הרבה..

לזכות ולהיות שותף בזיכוי הרבים אדיר..

בואו והשתתפו עמנו בהוצאות הדפסת גליונות 'על הצדיקים' ותזכו מדי שבוע להיות שותפים בחיזוק כ 20.000 קוראים

התקשרו

055 - 400 - 77 - 20

או כתבו לנו למייל

A950850750@GMAIL.COM

גביר גדול מגדולי מחזיקי התורה בדורנו נכנס יחד עמי למו"ר מרן הגרי"ש אלישיב. בהיכנסנו לקודש פנימה, החל למרר בבכי

הגאון רבי בן ציון קוק שליט"א על ישועה גדולה ופרנסה בריווח.

לְמַשְׁמַרְתָּ לְדִרְתִּיכֶם לְמַעַן יֵרְאוּ אֶת הַלֹּחֶם אֲשֶׁר הָאֱלֹהִי אֶתְכֶם בְּמִדְבָּר (ש"א 56)

רבנו בחיי (שמות טז) כתב "וקבלה ביד חכמים כי כל האומר פרשת המן בכל יום מובטח לו שלא יבא לעולם, לידי חסרון מזונות" והתשב"ץ הוסיף "ואני ערב בדבר". המשנה ברורה (קפה, א) מביא בשם החינוך, "מקובל אני מרבתי ישמרם הא-ל כי כל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו". ובזהר הק' כתב "כמו שמברך בשמחה ובעין טובה, כך יתנו לו, בשמחה ובעין טובה".

ההודיה לקב"ה היא עצמה יוצרת ישועות. קריאת פרשת המן, ההודאה על שנתן הקב"ה לאבותינו מן במדבר וההתבוננות מתוך כך על מה שמרעיף עלינו פרנסה ושפע וברכה על המזון שון אותנו בחן ובחסד, בכל עת ובכל שעה, היא עצמה יוצרת ישועה גדולה ופרנסה בריווח.

וכמה היית משלם בשביל שאשתך תשמע

גביר גדול מגדולי מחזיקי התורה בדורנו נכנס יחד עמי למו"ר מרן הגרי"ש אלישיב. בהיכנסנו לקודש פנימה, החל למרר בבכי ואמר: סכומים גבוהים ביותר הוזלתי מכיסי למען התורה ולומדיה. עם אברכים רבים ערכתי הסכמי יששכר וזבולון ואף עוררתי רבים מידידי להירתם ולסייע ללומדי התורה. בעבר, כל עסקה שעברה תחת ידי, ראתה ברכה מרובה, אך לאחרונה השקעות ענק ירדו לטמיון, ונחלתי הפסדים גבוהים. ניחמו מרן ואמר לו: האם אתה בריא, האם אשתך בריאה, ילדיך גם הם בריאים ושלמים. הרי זה שווה הון עתק. תאר לעצמך כמה כסף היית מסכים להוציא אם חלילה עין אחת שלך לא היתה רואה. וכמה היית משלם בשביל שאשתך תשמע. וברוך ה' אצלך, ואף אצל בני משפחתך, הכל עובד למישרין. הרי זהו סכום עתק, שמורעף עליך משמים. הצדקות שאתה נותן ומקיים "עשר בשביל שתתעשר" אינן יורדות לטמיון. אתה מקבל כנגד זה עושר רב ועצום. הקב"ה משלם מזונות גם בדרך זו. ממילא, השבתי לשואל, דרכים רבות לקב"ה לדאוג שיהיו מזונותיו מצויין לו בכבוד. ולדוגמא אף דרך זו היא השפעה של כסף רב ממרומים. ועוד אמרתי לו כי "כל הזהיר בברכת המזון" משמעו לדקדק לא רק בכוונתה אלא בכל הלכות הברכה. לדוגמה ישנה הלכה, שהיא מהמצוות שאדם דש בעקביו: האוכל פת הבאה בכיסנין, בשיעור קביעות סעודה, חייב לברך ברכת המזון (שלחן ערוך או"ח קסח). שמעתי ממו"ר הגרי"ש אלישיב כי כבר בשיעור 150 גרם, נכנסים לספק ברכת המזון. ובשיעור מאתיים ושלושים גרם, לכו"ע

חייבים לברך (שיעורי מרן הגרי"ש אלישיב - ברכות תנ"ז). ולעתים אף מצטרף לשיעור, הסלט ושאר הדברים שמצורפים לסעודה. ישנם שלא רוצים ליטול ידיים ואוכלים רק עוגות ומאפים, אך צריך לתת את הדעת, שאם רעבים ואוכלים כדי שיעור שביעה, נכנסים לבעיה. קרוב לוודאי שההבטחה לפרנסה בריווח באה על דקדוק וזהירות בהלכה זו ודומיה בהלכות הרבות שבברכת המזון. מי שילמד הלכות אלו על בורין וידקדק כראוי, ממילא כשיברך בהידור ובכוונה, ייפתחו לו שערי שפע וברכה.

"כשקשה, קופצים למים"

שמעתי מהמשגיח הגר"ש וולבה כי באחת השנים סבל מקשיים בישיבה, ברוחניות וגשמיות. חובות כבדים מהניהול הכלכלי השתרגו על צווארו. וגם הבחורים לא כל כך הקשיבו לו. עד שהיה ברצונו להתפטר מניהול הישיבה. אך קודם להחלטה גורלית כזו, נכנס להיוועץ בשני גדולי הדור: מרן החזון איש והגרי"ז מברסק. הגרי"ז נענה ואמר לו "ואם קשה, אז מה", וכי הקושי זו סיבה לעזוב את הדבר. החזו"א ענה מעין אותה תשובה, אך בלשון אחרת. "כשקשה קופצים למים, עד שהמים מגיעים לאף, ואז הים נבקע לשניים". ממשיכים עם הקושי עוד ועוד, עד שמרגישים שאין ברירה וזועקים כנחשון בן עמינדב "הושיעה ה', כי באו מים עד נפש" (סוטה לז, א), ואז הים ייבקע ותראה את הרווחה. כשעמדו בני ישראל על שפת הים, כולם שמעו שצריך להיכנס לים. אף אחד לא רצה להיות הראשון. כל אחד כיבד את רעהו להיכנס לים הסוער. נחשון בן עמינדב נטל על עצמו את המשימה לעשות את רצון ה', ונכנס למים השוצפים. ולמרות שהם לא נבקעו מיד עבורו, המשיך ללכת עוד ועוד, כמאמין העושה את רצון ה' בתמימות. עד שכבר לא יכול היה להמשיך, כי באו מים עד נפש. ואז ה' בקע לו את הים. מכאן שאין לאדם המאמין להירתע מן הקשיים, אלא אדרבה, יעשה רצון ה' בתמימות, וה' הטוב יהיה בעזרו.

(מתוך 'שואלין ודורשין' בשלח תשפ"ה)

או אז, ברגעי המשבר, אמרתי לעצמי: הרי אני אנוס גמור, וכעת זוהי עבודת ה' שלי. פניתי אל רעייתי ע"ה ואל הילדים ואמרתי: זה לא יעכיר את רוחנו. עכשיו אנו שמחים! מצווה גדולה להיות בשמחה.

גבאי הצדקה ואיש הקירוב הרה"ח ר' יוחנן בריזל שיחי' בסיפור על ליל סדר מיוחד

אֲזַיִר מִשֶּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל (טו א)

הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל, שאני עומד לעזוב את הארץ בפסח לטובת אוקראינה? הייתי כבן בית אצלו, יד ימינו ממש. ידעתי שהמחשבה על ויתור על חומרות הפסח המקובלות במשפחתנו תהיה קשה עליו, וחששתי שיתנגד לנסיעה. מצד שני, לא יכולתי פשוט להיעלם. הדאגה שלו הייתה חשובה לי מכדי שאשאיר אותו בחוסר ידיעה.

זיידע, אני נוסע עם המשפחה לקרב יהודים באוקראינה

אזרתי אומץ וסיפרתי לו: 'זיידע, אני נוסע עם המשפחה לקרב יהודים באוקראינה, ומבקש ברכה להצלחה'. הוא היה יהודי חריף, סבא. מבט אחד שלו הספיק כדי לקלוט את התמונה המלאה. 'לאוקראינה בפסח?' שאל, ואז הפתיע אותי בבקשה נחרצת: 'תבטיח לי שתעשה מה שאבקש'. בעודי מנסה להתחמק מהתחייבות, הוא הניח את הדברים על השולחן בבהירות מצמררת: 'יוחנן, חומרות של פסח אצלנו הן בציפור הנפש. אבל שם? באוקראינה? אני מבקש ממך - תניח את החומרות בצד! כשאתה עוסק בהצלת נפשות, בללמד יהודי מהי מצה ומהו 'שמע ישראל', זהו בבחינת 'עת לעשות לה'". עשה את כל המותר על פי ההלכה הצרופה כדי לקרבם, ואל תביט על החומרות והמנהגים שלנו כעת. כמובן כשתחזור, תחזור להקפיד. שם - תפקידך להאיר פנים ולקרב רחוקים".

אז התחלנו בהכנות: ערכנו בירור יסודי ומדוקדק; מה ניתן להשיג באוקראינה של אותם ימים ומה לא. ובכן, התברר בחיור מריר כי דווקא עם חומרות החלב לא תהיה לנו כל התמודדות - פשוט משום שלא היה בנמצא שום מוצר חלב כשר בכל האזור... "אך אם על מוצרי חלב ניתן לוותר, על 'בשר ודגים וכל מטעמים' ושמחת יום טוב אי אפשר לוותר. ביררנו ומצאנו כי בהונגריה הסמוכה מתקיימת קהילה יהודית לתפארת, ושם ניתן להשיג בשר משחיטה מהודרת כדת וכדין.

שכרנו שני תאים בקרון שינה

וכך יצא לדרך המבצע הלוגיסטי: הזמנו מראש מאות קילוגרמים של בשר, לצד מוצרי יסוד הכרחיים לבישול כשר. לאחר התארגנות

"בימים אלו, כשאנו בפרשת בשלח, במסעות בני ישראל וניסי קריעת ים סוף של שביעי של פסח, שבנו אל דמותו המיוחדת של הרב יוחנן בריזל שליט"א.

הרב בריזל, עוסק שנים רבות בקירוב רחוקים וגבאי צדקה מהסוג של פעם, וביקשנו ממנו סיפור מעניין על 'חג פסח' וליל סדר שהשתתף בו ברוסיה או באוקראינה.

"בפעם הראשונה כשהייתי אמור לנסוע לאוקראינה לליל הסדר, היה זה לפני 34 שנה, עם נפילתו של מסך הברזל. נשלחתי לאחת הערים הגדולות באוקראינה כדי לערוך סדר פסח לכאלף יהודים, שרוב רובם מעולם לא השתתפו בליל הסדר.

"עכשיו אני רוצה קצת להקדים, אצלנו במשפחה, חג הפסח הוא 'חג של חומרות'. מי שמכיר קצת את הקהילות הירושלמיות החסידיות והשמרניות מבין על מה אני מדבר. כך למשל לא אוכלים חלבי בפסח, לא אוכלים שום דבר שאינו מתקלף, וכמובן מה שמתקלף אוכלים רק אחרי קילוף, אין דבר כזה לשטוף מלפפון ולאכול. עגבניות לא אוכלים בכלל, וגם לא משתמשים בשמן אגוזים או שמן דקלים, רק שמן זית. לא משתמשים בתבלינים חוץ ממלח, ואפילו את הסוכר מבשלים לפני פסח כדי שאם יש משהו חמץ שיתבטל לפני שיחול האיסור שאז אפילו באלף אינו מתבטל.

"אין צורך לומר שלא אוכלים מצות מכונה, אלא רק מצות יד, וכן לא קונים שום מאכל תעשייתי, הכל מכינים לבד בבית... כמובן שלא אוכלים מצה שרויה שנגע בה אחד משבעה משקים, ולא משתמשים בקמח תפוחי אדמה וכדו'.

"אחרי כל החומרות האלו, אם אח שלך מזמין אותם לביקור, והוא נוהג באותן החומרות בדיוק, אתה לא אוכל אצלו כי בפסח 'ממיט זיך נישט', לא אוכלים זה משל זה, כל אחד אוכל רק ממה שבישלו אצלו בבית...".

טוב, עשיתי לעצמי תוכנית שלימה איך להסתדר שם. איך ניזהר ואיך נשמור על מקסימום מהחומרות, אבל זה באמת היה נראה פרויקט גדול.

אבל אז נכנסה לי עוד התלבטות אחת. כיצד אספר לסבי,

קצרה בהונגריה, יצאנו לדרך בטנדר עמוס לעייפה. היינו שם שש נפשות - אני, רעייתי וארבעת ילדינו - כשאנו דחוסים בין הררי ציוד, בגדים, חפצים אישיים וארגזי מזון המיועדים ליהודי אוקראינה. "בהגיענו לתחנת הרכבת, שכרנו שני תאים בקרון שינה (VIP) לנסיעה הממושכת בת 14 השעות. החלוקה הייתה ברורה: תא אחד הוקדש לטובת הציוד והמזון שנדחסו עד התקרה, ובתא השני הצטופפנו אנו והילדים..."

"לאוקראינה הגענו באפיסת כוחות, אך המשימה רק החלה. בסיוע פעילים מקומיים התמקמנו בדירה שנשכרה מראש, ומיד נכנסנו לכוננות פסח: להכשיר את המטבח הגדול, להעמיד סירים עם כמויות ענק של אוכל, ולהתחיל בפרסום הדבר בקרב יהודי העיר הצמאים לניצוץ של יהדות."

את ליל הסדר ההוא לא אשכח במהרה. האולם רחב הידיים היה גדוש עד אפס מקום בכאלף יהודים צמאים לדבר ה'. אך דווקא ברגע האמת, נכונה לנו התמודדות לא פשוטה: עשרת המלצרים שהוזמנו לשרת את ההמונים - בוששו לבוא. נותרנו לבד במערכה, נאלצים לאלתר פתרונות 'תוך כדי תנועה' במורכבות לוגיסטית אדירה.

"אני ובני משפחתי ישבנו על במה מוגבהת, בבחינת 'זיהיו עיניך רואות את מוריך'. לצידי ישב פרופסור מקומי, יהודי בעל רקע אקדמי וזיק של ידע במסורת ישראל, אותו כיבדתי שידבר בשפתם ובהשמעת הברכות והנוסחאות בקול רם למען ישמע הקהל כולו.

"למעשה, אני ובני ביתי שימשנו באותו ליל סדר כ'מוצג חי': לא אכלנו דבר באותן שעות, אלא התמקדנו בהדגמה מוחשית של מצוות החג. הדגמנו כיצד מסובים דרך חירות, כיצד מוזגים את הגביע, הכל כדי שיראו וייעשו.

"במעמד המוני שכזה, ברי כי לא ניתן לומר את ההגדה במלואה כבבית המדרש. התמקדנו בעיקרי הדברים, במינימום ההכרחי הלכתי כדי להוציאם ידי חובה: 'פסח, מצה ומרור', שתיית ארבע כוסות, וסיפור יציאת מצרים בשפה השווה לכל נפש, הנכנסת אל הלב."

כי שכחנו להשאיר בבית הגדות של פסח!

זמן קצר לאחר מכן תם המעמד, והקהל הגדול התפזר לביתו. גם אנו פנינו אל דירתנו הארעית. הייתה זו שנה שבה חל החג הראשון של פסח בשבת, וכיוון שלא היה עירוב, נבצר מאיתנו לטלטל דבר. סמכנו על מה שהכנו בבית מבעוד מועד.

"אך אבוי. בעודנו נערכים לעריכת ה'סדר' הפרטי שלנו, חשכו עינינו: לפתע קלטנו כי שכחנו להשאיר בבית הגדות של פסח! כל ההגדות, עד האחרונה שבהן, נלקחו לאולם הגדול.

"עמדתי שם אובד עצות. איך ייתכן לערוך את 'ליל הסדר' ללא הגדה? הלב נחמץ. לא ניתן לחזור לאולם כי 'אסור לטלטל'. ניסינו לחפש בסידורים הישנים שהבאנו, אולי נמצא שם 'סדר הגדה', אך העלינו חרס בידנו.

"או אז, ברגעי המשבר, אמרתי לעצמי: הרי אני אנוס גמור, 'אנוס

רחמנא פטריה'. לא בחרתי במצב הזה, וכעת זוהי עבודת ה' שלי. "פניתי אל רעייתי ע"ה ואל הילדים ואמרתי בקול בוטח: 'זה לא משנה, וזה לא יעכיר את רוחנו. עכשיו אנו שמחים! שמעתם? מצווה גדולה להיות בשמחה!'

"וכך, מתוך הזיכרון ומתוך הלב, התחלנו את הסדר. פתחנו ב'קדש'; את הנוסח עוד זכרנו מהילדות המשכנו ל'ורחץ', 'כרפס' ו'יחץ'. "כשהגענו ל'מגיד', אני דליתי מזיכרוני, אשתי ע"ה השלימה קטעים שנשמטו, והילדים הוסיפו את חלקם. בצוותא, הצלחנו לשחזר את רוב מניינה ובניינה של ההגדה. את מה שלא זכרנו במילה המדויקת - השלמנו בסיפור דברים חי ותוסס על יציאת מצרים.

"אעידה נא בפניכם: היה זה ליל הסדר המרומם ביותר שחווייתי מעודי! ישבנו מרותקים, סיפרנו ביציאת מצרים, תיבלנו בסיפורי צדיקים ובמדרשי חז"ל שעלו בזיכרונו. עד כדי כך, שאת פיוטי ה'נרצה', שחלקם נאמרו מתוך הזיכרון בלבד, סיימנו כשהאיר השחר..."

"לכאורה, זה היה הסדר הכי 'לא מאורגן'; בארץ נוכרייה, בדירה זרה, עם כלים פשוטים וללא ספרים. אך ההרגשה? הרגשה של 'מעין עולם הבא' תחושה שחרוטה בעצמותינו עד היום.

"ללמדך, שלא הפאר החיצוני ולא הכלים הנאים הם שבונים את האווירה. הייתה זו בחינה של 'מידה כנגד מידה': כיוון שטרחנו ויגענו עד כלות הכוחות כדי לערוך סדר כשר לאלף יהודים, הקדוש ברוך הוא העניק לנו מתנה משמי מרומים - לטעום, ולו פעם אחת, טעמו של ליל סדר רוחני, מזוקק ונשגב באמת."

"מחילה מכבודכם", אני שואל בהיסוס, "אנחנו מכירים?" אולי אתם טועים. הוא מביט בי בחיוך: "מה זאת אומרת מכירים!?" לא רק שאני מכיר אותך... כל הילדים שלי בבית מכירים אותך!"

סיפור מרתק על מעשה קטן שמשפיע על דורות שלמים בלי שאנחנו אפילו מודעים לכך.

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

השבוע אנו קוראים בפרשת בשלח על יציאתם של בני ישראל ממצרים ועל תחילת מסעותיהם במדבר. בסיעתא דשמיא מופלאה, מישהו סיפר לי סיפור, שממחיש בדיוק את היסוד הזה. סיפור על נסיעה אחת, לפני עשרים שנה, שהותירה רושם כביר שלא נמחק עד עצם היום הזה.

וכך הוא מספר: המעשה מתרחש בלב ההמולה של חניון 'אושר עד' בירושלים. בין עגלות עמוסות לצפירות רכבים, אני מפלס דרך עם בני, ולפתע שומע קריאה לבבית: "הו! הרב יוסף כהן! (שם בדוי) שלום עליכם!".

אני מפנה את מבטי ורואה יהודי יקר, פניו מאירות, אך למען האמת - איני מזהה אותו. "מחילה מכבודכם", אני שואל בהיסוס, "אנחנו מכירים?" אולי אתם טועים. הוא מביט בי בפליאה מעורבת בחיוך: "מה זאת אומרת מכירים!?" לא רק שאני מכיר אותך... כל הילדים שלי בבית מכירים אותך! השם שלך שגור על פיהם!". אני עומד נבוך, מנסה לפשפש בזיכרוני. לאחר כמה דקות של שיחה ותהייה, האסימון נופל. למדנו יחד בישיבה לפני כעשרים שנה. הוא היה בשיעור גבוה ממני, היינו צעירים, מאז הזקנו קצת, ודרכינו נפרדו. אבל השאלה נותרה באוויר: כיצד ייתכן שילדיו הרכים, שלא ראו אותי מעולם, מכירים את שמי?

ואז, שם בחניון, הוא גולל באוזניי מעשה שבאמת ריגש אותי. מעשה שהוכיח לי עד כמה "מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך".

הר של סירים שומניים, מלוכלכים

"אתה ודאי זוכר", הוא פתח בהתלהבות, "את אותה שבת התאחדות מרוממת בצפון. היינו כל הישיבה, כ-100 בחורים. האווירה הייתה עילאית, אבל בהנהלה החליטו לחסוך בעלויות ולשכור קייטרינג מקומי. התנאי של בעל הקייטרינג היה חד וחלק: הסירים והתבניות הענקיות חוזרים אליו נקיים ומבריקים. באותם ימים לא היו תבניות חד-פעמיות בגדלים הללו".

"מוצאי שבת קודש מגיע", הוא משחזר. "האוטובוסים כבר בדרך אלינו, הבחורים עייפים אך מרוצים, כולם עם הראש בדרך חזרה לישיבה. ולפתע - המארגנים קולטים את 'הבור' שנכנסו אליו. הר של סירים שומניים, מלוכלכים, וכיורים קטנים שבקושי מכילים צלחת. מי ייקח על עצמו את המשימה הבלתי אפשרית הזו? הם פנו מאחד לשני, התחננו, אך כולם התחמקו בתירוצים שונים. העסק מתעכב, הלחץ עולה, ואף אחד לא מוכן ללכלך את ידיו".

"ואז", הוא מצביע עלי בהתרגשות, "אתה, בחור צעיר בשיעור ב', עשית מעשה. ראית שאין מי שיעשה, וקיימת בעצמך 'במקום שאין אנשים' - השתדל להיות איש'. לא היית מהמארגנים, לא היית חייב כלום. אבל עם בגדי השבת שלך (!), נכנסת לתוך הבוץ".

הוא המשיך לתאר, ואני נזרקתי אחורה בזמן. נזכרתי באותו רגע. נזכרתי בקושי, בלכלוך, במאמץ הסיזיפי לקרצף תבניות ענק בכיור פיצפון, עם בגדי השבת שהתרטבו והתלכלכו לגמרי. נזכרתי שגם התחרטתי באותו רגע מאה פעמים... למה הייתי צריך את זה? אמרתי אז לעצמי. אבל סיימתי את המלאכה, קיבלתי "ישר כוח" רפה, וחשבתי שבזה תם הסיפור.

"תקשיב טוב ר' יוסף", אמר לי חברי לספסל הלימודים, ודמעה בקצה עינו. "אני עמדתי שם מהצד. הייתי מבוגר ממך, וגם אני, לבושת, לא התנדבתי. אבל המראה הזה שלך - בחור שמוותר על הנוחות שלו, שמתגבר על הטבע ומתלכלך למען הכלל בשתיקה ובצניעות - נחרט לי בלב כפלדה".

"מאז ועד היום, בכל פעם שאני רוצה להחדיר בילדיי מידות טובות, בכל פעם שאני מדבר איתם על נשיאה בעול, על עזרה בבית ועל עזרה לחבר או ויתור על משהו - אני מספר להם את הסיפור עליך! אני אומר להם: 'ילדים, תהיו כמו יוסף כהן! תהיו מאלו שרואים ועושים, לא מאלו שמתחמקים!'".

האמת, שאם כל העגלה העמוסה התקועה, עמדתי שם מרוגש. בדרך לרכב, חשבתי לעצמי. לא הייתי חולם שזו תהיה התוצאה של מעשה קטן של עזרה, של חסד".

אבל האמת היא שאין דבר כזה "מעשה קטן". כל מעשה של אצילות, של מידות טובות - הוא נצחי! הוא יוצר השפעה שמגיעה למרחקים, וזה הרגע שבו אתם מאירים את העולם באור יקרות.

הוא פנה לוועד הבית: 'רבותי', זה פיקוח נפש! הברזל הזה מסוכן! אך הם חשבו שהוא סתם 'נודניק'.

הגאון הרב בצלאל טרוביץ שליט"א יו"ר ארגון 'נוצרי לשון' על חסד עם עצמך

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ (י"ט)

שיצא לפנסיה, ראה את המפגעים וליבו נחמץ. הוא פנה לוועד הבית, התריע והזהיר: 'רבותי, זה פיקוח נפש! הברזל הזה מסוכן!'. אך לצערנו, כמו שקורה לא פעם, הדברים נפלו על אוזניים ערלות. לאף אחד לא היה כוח או זמן

להתעסק עם זה שוב, וחשבו שהוא סתם 'נודניק' שמחפש על מה להתלונן".

"אותו יהודי יכול היה להגיד 'אני את נפשי הצלתי', למשוך בכתפיו ולהיזהר בעצמו. הרי הוא יודע איפה המוקש נמצא. אבל הוא זכר את הכלל: 'במקום שאין אנשים - השתדל להיות איש'. הוא החליט לא להמתין לאחרים. הוא לקח כלי עבודה, ירד בעצמו למטה. ותיקן את המדרגות בדקדקנות, ובמיוחד הקפיד לסלק את אותו ברזל בולט ומסוכן ולהחליק את המקום".

"חלפו שבועיים ימים", ממשיך הידיד לספר בהתרגשות. "השבת הגיעה, והנכדים של אותו יהודי הגיעו לבקר את סבא וסבתא. הילדים, כמו ילדים, רצים ומשתובבים. ואז זה קרה - אחד הנכדים מעד והתגלגל במדרגות הכניסה. הילד קם, מנער את האבק, בוכה קצת. שפשוף קל בברך, וזהו. הסבא מסתכל על המקום שבו הילד נפל, והוא נהיה חיוור כסיד. הילד נפל בדיוק, אבל בדיוק, על המדרגה שבה בלט הברזל החד והמסוכן שבועיים קודם לכן. אותו מקום שהוא טרח ועמל לתקן במו ידיו".

הוא עמד שם, מביט לשמיים בעיניים דומעות, ואמר לעצמו: "ריבונו של עולם! חשבתי שאני עושה טובה לשכנים, חשבתי שאני דואג לזקנים של הבניין... אבל בעצם, הצלתי את הנכד שלי! אם לא הייתי מתקן את הברזל הזה, הנפילה הזו הייתה נגמרת חלילה באסון נורא".

לפעמים היצר הרע אומר לנו: "למה שאתה תעשה? שמישהו אחר יעשה. התשובה היא: אתה המשקיע החכם ביותר! כשאתה מסלק מפגע, כשאתה עוזר ליהודי, כשאתה מוותר - אתה הראשון שמרוויח מכך. המציאות מוכיחה, והתורה הקדושה מלמדת: מי שזורע חסד, קוצר ישועות לעצמו ולזרעו אחריו.

בפרשת השבוע, אנו עומדים נפעמים עם ישראל יוצא ממצרים. המולה גדולה, התרגשות עצומה. ההבטחה "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" מתקיימת לנגד עיניהם, וכולם עסוקים. אולם בתוך ההמולה הזו, מנהיג הדור, משה רבינו, עסוק במרדף אחר אוצר מסוג אחר לגמרי. התורה מעידה עליו: "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ". משה רבינו מקיים את ההבטחה, הוא עוסק בחסד של אמת, ונושא עמו את ארונו של יוסף הצדיק.

לכאורה, משה רבינו עושה כאן חסד עם יוסף. הוא משקיע כדי לקיים הבטחה ישנה. אך חז"ל הקדושים מאירים את עינינו ומגלים לנו יסוד עצום: בנשיאת הארון הזה הייתה טמונה ההצלה של משה ושל כל עם ישראל.

כמה ימים לאחר מכן, בני ישראל עומדים בפני המצוקה הגדולה: הים לפניהם, המצרים מאחוריהם, והמדבר סוגר עליהם. ברגע הקריטי הזה, מתרחש הנס.

בחז"ל מובא שכאשר ראה ים סוף את ארונו של יוסף, הוא נס מפניו ונקרע לגזרים בפני בני ישראל. אצל יוסף נאמר (בראשית ל"ט) ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה, ובים סוף נאמר: הים ראה ויננס (תהלים קי"ד). אמר הקב"ה: "יננס הים מפני זה שנס מעבירה" (מכילתא בשלח ג').

נמצאנו למדים דבר נפלא: משה רבינו חשב שהוא גומל חסד עם יוסף ונושא את עצמותיו, אך לאמיתו של דבר, עצמות יוסף הן אלו שנשאו את משה ואת כל ישראל! הנותן הוא המקבל הגדול ביותר. החסד שאדם עושה עם זולתו, הוא בעצם גלגל הצלה שהוא מכין לעצמו.

סיפור מהחיים: הברזל הבולט והנכד

השבוע שמעתי סיפור מופלא מידיד יקר, הממחיש באופן מיוחד את היסוד הזה.

"הסיפור הזה התרחש בבניין שלנו", פתח הידיד וסיפר. "מדובר בבניין ישן שבו מתגוררים בעיקר אנשים מבוגרים, פנסיונרים. הכניסה לבניין הייתה מוזנחת ושבורה, ועד הבית החליט לעשות מעשה ושכר קבלן שיפוצים זול - כנראה זול מדי - כדי לחדש את המדרגות והרחבה".

"הקבלן עבד, סיים והלך, אבל המצב שהשאיר אחריו היה בכי רע. עבודה ערבית במלוא מובן המילה. פה אבן שבורה, שם ריצוף עקום, ובאחד המקומות הקריטיים במדרגות - ברזל חד וחלוד בלט מתוך הבטון בצורה מסוכנת. דייר בבניין, יהודי מבוגר

'קשים מזונותיו של אדם'. וכי היה קשה לפני הקב"ה לקרוע את הים, והלא במאמר אחד יכול לברוא כל העולם כולו ?

כל מה שכדאי לדעת על עניני פרנסה

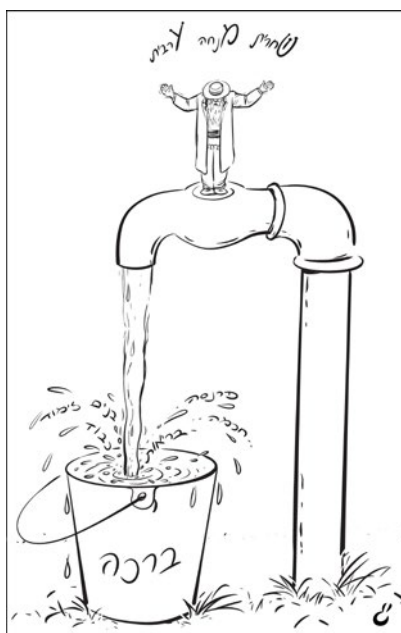
האוכל פירורין זו סגולה לפרנסה
כתב השו"ע: טוב לומר פרשת העקדה
ופרשת המן וכו'.

המשנה ברורה מבאר את טעם אמירת פרשת
המן, כדי שיאמין שכל מזונותיו באין בהשגחה
פרטית, וכדכתיב, המרבה לא העדיף והממעט
לא החסיר, להורות שאין רבוי ההשתדלות מועיל
מאומה. ואיתא בירושלמי ברכות, כל האומר
פרשת המן מובטח לו שלא יתמעטו מזונותיו.
עפ"י הקבלה האוכל פירורין זו סגולה
לפרנסה, שכיון שמראה שאינו מזלזל במ
כנגד זה נותנים לו שפע משמים. (פשט ועיון
להגר"מ שטרנבוך)

מנהג הגר"א לאכול צנון בסעודת מלוה מלכה

הגר"מ שטרנבוך: מנהג הגר"א לאכול צנון בסעודת מלוה מלכה,
ולכאורה נראה שהוא משום שחריף, וא"כ כ"ש שום דחריף טפי,
ויש אומרים שזהו סגולה לפרנסה, ולא נתבאר לנו טעם הדבר,
אבל ישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם, ולכל מנהג יש יסוד,
ובפרט שלפי הנ"ל רבינו הגר"א נהג כן. (תשובות והנהגות א' רס"ז)
ובמקום אחר כתב: והסוד מבואר כשם שבתבלין מעט ממתיקים
אוכלין הרבה, בסעודת מלוה מלכה גם כן מתקנים וממתיקים עצם
סעודות שבת שעולים אז בזה דוקא לרצון יותר, ולכן הקפיד כ"כ
רבינו הגר"א לקיים סעודה זאת כמצותה, וזוכין אז בכך לברכה
וישועות הרבה, ומסוגל להציל ממחלות ולפרנסה טובה. (ראה
ח"ב סי' קס"ו)

ה'פסקי תשובות' כתב: גדולי הדורות מטעמים הכמוסים עמהם
מסוד ה' ליראיו היו נוהגים לאכול בסעודה זו מאכל חריף כגון שום
או צנון או בצל. והביא מהבעש"ט שיש לאכול שום במלוה מלכה,
ובאורחות רבינו כתוב שהקה"י היה בסעודה זו מטבל פתו בחרי"ץ
(חזרת). והגה"צ מתולדות אהרן צ"ל אכל בצל מטובל במלח.

קשים מזונותיו של אדם בקריעת ים סוף (פסחים ק"ח).

הדברים צריכים באור, כלום היה קשה לפני
הקב"ה לקרוע את הים, והלא במאמר אחד יכול
לברוא כל העולם כולו, וכן הדין במזונותיו של
אדם, והיפלא מד' דבר?

החפץ חיים מבאר, שהשתוות הענינים של
קריעת ים סוף ומזונותיו של אדם הוא באופן
זה, שעל האדם להשתדל בעניני פרנסתו עד
מקום שידו מגעת, וכמו שאמרו ז"ל יכול ישב
בטל ת"ל וברכך בכל אשר תעשה, וכן היה
הענין ביציאת מצרים, שהקב"ה אמר למשה
דבר אל בני ישראל ויסעו, עליהם לרדת אל
הים עד מקום שאפשר ללכת בדרך הטבע, או
אז יבקע הים לפניהם, ככתוב אח"כ ואתה הרם

את מטך וגו', כי כן דרך הנס, שמופיע בכל זהרו אחרי אשר הטבע
כלה מלאכתו. ובאופן זה שווים הם מזונותיו של אדם וקריעת ים
סוף, קשים הם תחלתם, ואין אדם יודע במה משתכר אמרו ז"ל,
אבל הצד השווה שבשניהם הוא שעל האדם להתחיל וברכת ד'
תבוא אח"כ. (ח"ח עה"ת מעשי למלך)

שאל השדכן את ה'בית יצחק' לפשר הדבר

פעם אחת דיבר הגאון בעל 'בית יצחק' שידוך אחד, שמקודם
דיבר איזה שדכן את השידוך הלז ולא עלתה בידו, וה'בית יצחק'
הצליח ונגמר השידוך בכי טוב, שאל השדכן את ה'בית יצחק'
לפשר הדבר, למה הוא לא הצליח בשידוך והרב הצליח, ענה לו
הגאון בצחות, על שני דברים איתא בגמרא שקשים הם כקריעת
ים סוף, מזונות וזיווגו של אדם. כשאתה עוסק בשידוך הנך עושה
כן בשביל פרנסה, ועל כן קשה לך פעמיים, אחד בשביל מזונות
והשני כדי לזווג, ועל כן לא הצלחת בדבר, משא"כ אני שלא עסקתי
בזה כדי להרוויח מעות היה קשה לי רק פעם אחת בלבד, ולכן
הצלחתי יותר ממך.

המהר"ל קבע לאסוף בה את כל הילדים לחצר ביהכ"נ אלטנוי שול, ועל המלמדים לספר לילדים את סיפור קריעת ים סוף ואיך שהצפרים היו מזמרות כשמשה רבינו וכל בני ישראל אמרו אז את אישיר

על מנהגי שבת שירה

מאת: הרב מאיר יונג

הציפורים והן אוכלות אותם בשבת, יש שהתירו על ידי קטן, ומכאן המנהג להכין לפעוטות פירורים שיניחו לעופות, לפי שאין זו שבות גמורה. פתרון נוסף שנהגו - כאשר אוכלים ליד אדן החלון או מעקה המרפסת והפירורים נופלים כדרכם ואינם חוששים.

יש שנהגו בשל פרשת המן להכין תבשיל חיטים מיוחד, ושלבו את המנהג הזה עם המנהג לתת לציפורים, וחילקו לצפרים מדייטת החיטים שבושלה לשבת זו. באור פני משה מביא טעם לשבח למנהג ישראל זה להורות שאם ישראל הנמשלים לצפור יתפנו

מעסקיהם ויעסקו בתורה ובמצוות ימציא להם הקב"ה מזונותיהם בלי עמל ויגיעה וירד להם המן מלמעלה כפי שהצפרים מוצאים כך את מזונותיהם.

לאסוף את הילדים

רבינו המהר"ל קבע מנהג שבת שירה לאסוף בה את כל הילדים לחצר ביהכ"נ אלטנוי שול, וצווה על המלמדים לספר לילדים את סיפור קריעת ים סוף ואיך שהצפרים היו מזמרות ומרקדות כשמשה רבינו ע"ה וכל בני ישראל אנשים ונשים אמרו אז את שירת אז ישיר והילדים הקטנים קטפו פירות מהאילנות שבים והאכילו את הצפרים הללו. וצווה לתת לילדים "קאשע" שהם יתנוה ויזרקוה לעופות לאות זכרון לפירות שבים שהילדים הקטנים האכילו אז לצפרים, אח"כ ברך את הילדים ואת אבותיהם שיזכו להכניסם לתורה לחופה ולמעשים טובים.

זכר למן

רבינו החת"ס אף נהג לאכול מאכל של חיטים ומאכל קאשע זכר למן, "והוא מאכל חביב על העופות שווארצע קאשע" בעל עוללות אפרים מצא לכך רמז, ויהי בשלח. בשלח ר"ת בשבת שירה לאכול חטים וכן יאכלמו כקש. ואכן מנהג קהילות מטרסדורף היה להכניס בטשולנט גם תבשיל של חיטה.

"שבת שירה", זה שמה של השבת פרשת בשלח. בקהילות אשכנז היה שר הש"ץ בשחרית את שירת הים ואומרים הקהל את פיוט הגאולה שחיבר ר' יהודה הלוי, "ים ליבשה נהפכו מצולים" בני אשכנז נהגו בקריאת התורה, קוראים את השירה אז ישיר משה בניגון מיוחד וכן פסוקים אחדים לפניה ואת הפסוק של שירת מרים. בארם צובא קוראים בביהכ"נ את אבתידה כלאמנה (תרגום עשרת הדברות בערבית). בספר 'שפתי צדיק' בפרשת בשלח, מבואר טעמו של דבר

שזכתה שבת זו לשם שבת שירה, כי כאשר מגיעה שבת שירה "נתעורר ניצוץ משירת ים סוף ומתחבר עם שירת השבת קודש שנזדככו הכלל לשורר שירה רמה כזה" היינו כי בעת שאמרו שירה נמחלו להם החטאים שחטאו בעבר וכעת הכל מתחיל מחדש. לכן על כל יהודי להתכונן לשבת שירה כזמן מיוחד להתעוררות להדלקת הניצוץ הפנימי הטמון בו זו היא עבודת השם ושכרה בצדה מחילת עוונות שהיא שכר גדול לאין שיעור.

אוכל לציפורים

מנהג ותיק שעורר ויכוח הלכתי, הוא המנהג להניח אוכל לציפורים בשבת שירה. הפוסקים דנו בזה האם מותר להניח אוכל לעופות בשבת שאין מזונותיהן עליך ואכן המג"א כותב: ואינו נכון שהרי אין מזונתן עליך, היעב"ץ אף הוא כותב כי מנהג שטות הוא ואסור. ואולם בעל תוס' שבת, מגן על המנהג 'דכיוון דנהגו כן לשם מצוה דמרגלא בפומייהו שהעופות אמרו שירה בים אין להקפיד בכך דהוי לצורך אדם'.

בערוך השולחן כתב "נראה לי דמנהג ישראל תורה, שהרי אין אנו טורחים בשבילם אלא בשבילנו דמרגלא בפי ההמון שכשעופות אמרו שירה על הים ולכן אנו מחזיקים להם טובה ואם כן הכוונה כדי לזכור שמחת שירת היום ולית לן בה." היו שנהגו לפזר בערב שבת חיטה ופרורים של לחם לכבוד

והתפלאו גם בני מדוע נותן לו הקב"ה גבורה שיהא קולו נשמע למרחוק

מאוצרותיו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

נְיָהִי בְּשִׁלְחַן פְּרַעָה אֶת הָעָם (יג')

אמרו חז"ל אין ויהי' אלא לשון צער, כששלח פרעה את בני הצטער וצווח: ווי ששלחתי את ישראל, דכשישראל היו במצרים היה הקב"ה זקוק לי והייתי חשוב בפניו והיה משלח לי אגרת בכל שעה, ועכשיו ששלחתי אותם אבדתי הכל (מדרש). תמה ה'מגיד מדובנא':

וכי לא די היה לפרעה עשר המכות שקיבל! מדוע הצטער? אדרבה, צריך היה לשמוח ששלחם כבר, ואין לו יותר סבל מחמתם? ותיירץ, שצערו היה מחמת השפע שפסק במצרים מזמן שהלכו בני".

ועוד יש לבאר, דכתוב בגמ' (סוטה מו): אמר רבי יהושע בן לוי: בשביל ד' פסיעות שליווה פרעה את אברהם, נשתעבד בבניו 400 שנה, על כל פסיעה שליווה - קיבל שכר להשתעבד מאה שנה, והרי לבסוף נשתעבדו בני' רק 210 שנה והיה חסר להם 190 שנה שלא השתעבדו, נמצא שלא הושלם שכרו עבור ד' פסיעות שעשה, ויכל פרעה לתבוע שכרו שהוקצב לו שיהיו עבדיו 400 שנה. אלא הקדים הקב"ה רפואה למכה.

אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני) עה"פ 'קומו צאו מתוך עמי' - כשבא פרעה ודפק בפתחו של משה ואהרן ואמר להם 'קומו צאו', אמרו לו שיגיד בפיו 'הרי אתם ברשותכם הרי אתם עבדיו של הקב"ה'. התחיל פרעה צווח והיה קול צווחתו נשמע בכל ארץ מצרים מהלך 40 יום (ירושלמי פסחים ה). 'הרי אתם בני חורין אתם ברשותכם, לשעבר הייתם עבדי פרעה מכאן ואילך אתם עבדי ה', באותה שעה היו אומרים 'הללו-ה הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה.

הנה בנוסח הזה שאמר פרעה, שישחרר את בני' מעבדותם, ומרצונו ויתר על שכרו שיהיו לו עבדים 400 שנה. וזה היה צערו, ווי ששלחתי אותם, מדוע אמרתי בלשון שילוח, היה די אם הייתי אומר 'צאו מתוך עמי', עכשיו בעקיפין ויתרתי על שכרי. והנה, באותה שעה שהיה קולו של פרעה הולך בכל ארץ מצרים מהלך 40 יום, שלא כדרך הטבע. מסתמא היה פרעה גאה דמרומם הוא על כולם, ואין כמותו, והתפלאו גם בני' מדוע נותן לו הקב"ה כזו גבורה שיהא קולו נשמע למרחוק בו בזמן שצריך להשפילו עד עפר. ומה התברר לבסוף? שזו הייתה סיבת מפתלו, דבזה שנשמע קולו בכל מצרים, כל אחד מבני' אפילו הרחוקים מאד שמעו שישחרר אותם, ויצאו כולם לחרות... כן הם כל ענייני העוה"ז - נסתרים דרכי ה', ואפילו שאין אנו מבינים בשעת מעשה את דרכיו ונדמה לנו שהם לרעה אין זה אלא מחמת קוצר ראינתו וחוסר הבנתו (אוצרות התורה עמ' צ"ה).

(מתוך גיליונו של הרב צולק תשפה)

מה שייך לקבל שכר על דיבור שאדם נכנע בשעה שהוא מפחד פחד מות?

פנינים מהגה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א

נְיָהִי בְּשִׁלְחַן פְּרַעָה אֶת הָעָם (יג')

במדרש תנחומא ובמכילתא דרשו חז"ל, 'למה פתח בלשון הזה, הפה שאמר לא אשלח חזר ואמר אנכי אשלח, לכך פתח ויהי בשלח. ומה שכרו שנאמר לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו, הפה שאמר לא

ידעתי את ה' חזר ואמר ה' הצדיק, ומה שכרו שנתן לו קבורה, שנאמר נטית ימינך תבלעמו ארץ' וכן פרש"י שם בפסוק 'נטית ימינך'

וצ"ע מה ענין שכר אצל פרעה, והרי ראה בעיניו את כל בכורי מצרים מתים, והוא עצמו היה בכור, וכמבואר ברש"י עה"פ 'וברכתם גם אותי' שאמר פרעה 'התפללו עלי שלא אמות, שאני בכור'. וכן הוא במכילתא. וכמו שנאמר 'כולנו מתים', כי לא מתו הכל ברגע אחד, כמבואר במסכת סופרים שהיו הבכורים מפרפרין עד הבוקר, ומרוב פחד שלא ימות הוא בעצמו אמר פרעה לשלחם מן הארץ, וא"כ מה מקום יש לתת לו שכר על כך?

אגב נזכיר מה ששמעתי מהג"מ רבי אפרים לנדא ז"ל ששמע מהגרשז"א זצוק"ל שבלילה אנו אומרים בתפילת ערבית 'המכה בעברתו כל בכורי מצרים', לשון מכה ולא לשון הריגה, ובבוקר אומרים 'כל בכוריהם הרגת', כדברי חז"ל במסכת סופרים שהמכה היתה בלילה והיו מפרפרין עד הבוקר, ומתו בבוקר.

עכ"פ צריך להבין מה שייך לקבל שכר על דיבור קל שאדם נכנע בשעה שהוא מפחד פחד מות? אמנם למדנו כאן יסוד גדול בחיים, שיש מדה של עקשנות נוראה באדם, גם אם מאיימים עליו במות ממש, הוא יכול להמשיך להתעקש ולעמוד על שלו.

כל אחד מבני ישראל מצווה למסור נפשו להריגה על ג' עבירות חמורות, ואנו מוכנים ומזומנים לכך. ולא רק בני ישראל שזהו ענין אלקי, אלא גם כל אדם בעולם שייך בו עקשנות שלא לוותר על העקרונות שלו עד מות. ולכן שייך שכר לפרעה שאמר דיבור של הכנעה גם כשהיה בפחד מות.

(שיעורים בפרשת השבוע בשלח תשפ"ד - קול הלשון)

הרי הוא יודע שצפויים לו עינויים אכזריים מידי שוביו

ביאורים על הפרשה מהגאון רבי גואל אלקריף שליט"א

פֶּן יִנָּחֵם הָעַם בְּרֵאֲתָם מִלַּחְמָה וְשָׁבוּ
מִצִּירָמָה (י"ז)

אדם היה שבו במשך שנים רבות ונאנק תחת ידי שוביו האכזריים, והנה סוף סוף עלה בידו להימלט מידי שוביו ולברוח מחוץ למדינה. היעלה על הדעת שבגלל איזה חוסר נעימות הוא ירצה לחזור אל שוביו?! הרי הוא יודע שצפויים לו עינויים אכזריים מידי שוביו, שינקמו בו על

בריחתו. אם כן עולה השאלה: מה היה החשש "פֶּן יִנָּחֵם הָעַם בְּרֵאֲתָם מִלַּחְמָה וְשָׁבוּ מִצִּירָמָה", וכי בגלל שהמציאות הנוכחית אינה לרוחם הם יעדיפו לחזור למציאות הקודמת, עם כל הסבל והשעבוד הנורא?! אומר ה"אוהב ישראל" מאפסא: טבע האדם שהוא שוכח מהר מאוד את החסד שעשו עמו, ואם משהו מציק לו - הוא מסוגל לבוא אל מי שעשה עמו את החסד ולהטיח בו את טענותיו.

ברגע שבני ישראל ייקלעו למלחמה, הם ישכחו את ישועת ה' שהוציאם ממצרים ויבואו בתלונות. וכשמאבדים את השכל, או אז מסוגלים לחשוב ולהתנהג כשוטים גמורים, בלי שום היגיון ודעת, כמו הרצון לשוב למצרים וליפול שוב בידי משעבדיהם.

אדם אינו יודע להעריך ולהודות לה' כשטוב לו, מתי הוא נזכר להתייחס למצבו? כשמשוהו לא הולך למישרין. ברוך ה' הוא הולך על רגליו ורואה עיניו, אבל אם הפרנסה קצת צולעת, כבר יש לו טענות... רגע אחד, ומה עם הודאה לה' על כל החסד שהוא עושה אתך? מה עם הכרת הטוב על כל השפע שהוא משפיע עליך? מדוע אתה נזכר בקב"ה ומעז להתלונן רק כשמשוהו לא מסתדר לך?!

יש משפט חכם: בזמן רגיל - האדם מתעסק עם 'אלפים', אבל בזמן של נסיון וקושי - האדם מתעסק עם 'מיליארדים'!

כשמשוהו משתבש - אז האדם מתעורר לשאול שאלות ולהלין על מצבו. הוא שואל את הקב"ה: למה התכנית השתבשה?... ואינו מבין שהתוכנית לא השתבשה, זו עצם התכנית של הקב"ה! עכשיו הקב"ה מקשה עליך ומנסה אותך, כי הוא רוצה שתתעסק עם מיליארדים. ואם תשכיל לעמוד בניסיון, תזכה להתרומם ותרויח רווחים רוחניים עצומים!

(מתוך 'שש באמרתך' בהוצאת יפה נוף)

אז למה המלאכים לא יכלו לומר שירה?

הרב שלמה קולדצקי שליט"א עם פניני הפרשה

אִן יִשִּׁיר מִשִּׁירָה וְכִנֵּי יִשְׂרָאֵל (ט"ז)

במגילה י': בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר הקב"ה מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה? ותמוה, הלא באבוד רשעים רינה, וישראל מאוד נשתבחו ע"כ שאמרו שירה לבסוף שאמרו אז ישיר, אז למה המלאכים לא

יכלו לומר שירה? וי"ל ע"פ הסיפור בגמ'. שסנחריב בא עם חייליו להילחם בישראל וכשהם היו למרגלות ירושלים מתו כל ה-250,000 אנשי הצבא של סנחריב, ואומרת הגמ' שהם מתו מזה שהם שמעו את שירת המלאכים ומרוב רגש מתים מזה, ע"כ. וא"כ י"ל שאותו הדבר היה במצרים שרצו מלאכי השרת לומר שירה כדי להרוג את המצרים ע"י שירתם, אמר להם הקב"ה הרי אני הורג בדרך של מידה כנגד מידה, וכמו שמבואר ברש"י באז ישיר, הם הטביעו את הילדים שלי ביאר - והיינו דאמר מעשי ידי טובעים בים, ואתם אומרים שירה - היינו שאתם רוצים להרגם ע"י שירה? הרי זה אינו מידה כנגד מידה. (אש דת)

מניין לו למשה רבינו מיהו ירא חטא

בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְיָצֵא הָלָחֶם בְּעַמְלָק (י"ט)

וברש"י אנשים גיבורים, יראי חטא. וקשה מניין לו למשה רבינו מיהו ירא חטא, הלא אין אדם נראה לעינים? ועוד דאם חיפש יראי חטא בשב"מ הוצרך גם לגיבורים, דאם זכותם מסייעתם יכל לבחור גם יראי חטא חלשים? ועוד מנין לרש"י שבחר גיבורים, דבשלמא יראים יש ללמוד מדכתיב אנשים ואנשים הוא לשון חשיבות וכרש"י י בבשלח, אך גיבורים מנ"ל? וי"ל שהוא רצה יראי חטא, ודבר זה הוא ידע ע"י שבדק למי ירד המן ע"י ביתו, וכדאיתא בחז"ל שלצדיקים המן היה יורד ליד בתיהם. אבל איתא בחז"ל (בילקוט) שגם לחלשים המן ירד ליד בתיהם, א"כ אולי הם לא צדיקים אלא חלשים, וע"ז י"ל שהוא בחר גיבורים שהמן נפל ליד בתיהם וע"ז ידע שהם וודאי צדיקים. (ספר עיר דוד)

(מתוך גליונו של הרב קולדצקי תשפה)

כשהוא פתח את העיניים והתחיל לבדוק מה קרה לו חשכו עיניו...

מספרים שפעם אחת רבי שמעלקע מניקלשבורג זצ"ל אמר את "שירת הים" עם כל ההתלהבות וה'ברען', עד שהחסידיים הרגישו שהם נמצאים ממש בעיצומה של קריעת ים סוף, והם מיהרו לקפל את המנג'טים של המכנסיים כדי שלא יירטבו מהמים...

אחד האדמו"רים ששמע את הסיפור, אמר: מסיפור זה אפשר לשמוע שבח גדול על הרבי, שהצליח לעורר את חסידיו בצורה כל כך נפלאה, עד שהרגישו שהם נמצאים בעיצומה של קריעת ים סוף, אבל שבח לחסידים לא כל כך שומעים... אתם מרגישים שאתם במהלך קריעת ים סוף - ומה שמעניין אתכם בשעה כל כך מרוממת זה המכנסיים שלכם שלא יירטבו?!

כן! אפשר לעבור את ים סוף ולחשוב על המכנסיים... הסבא מקלם זצ"ל אמר, שאם אנחנו היינו עוברים את ים סוף, היינו לוקחים חכה ודגים דגים... אבל עם ישראל השכילו לקבל על עצמם, בשעה כה נשגבה, קבלות מעשיות.

למרות השנים הרבות שחלפו, לא אשכח: שנה אחת, בהיותי בחור, באתי לישיבה בחול המועד סוכות. היו עושים סוכה גם בחצר הישיבה וגם בגג, לבחורים שנשארו בישיבה בחג. ובאותה שנה אירע נס גדול: לאחר שעובד התחזוקה סיים לבנות את הסוכה בחצר, הוא עלה לבנות את הסוכה בגג, ובאמצע העבודה, ה' ישמור, הוא מעד ונפל למטה, מגובה שלוש קומות. לגודל הנס הוא נחת בדיוק על הסוכה למטה, כך שהנחיתה הייתה רכה, וב"ה הוא ניצל ממוות. איך שהוא פתח את העיניים והתחיל לבדוק מה קרה לו חשכו עיניו... צעקה פרצה מפיו: "אוי וי! נקרעו לי המכנסיים"... מכנסיו נתפסו בקרשים של הסכך ונקרעו...

הוא אשר אמרנו: אפשר לראות נס מול העיניים! ליפול מקומה שלישית ולצאת בלי שריטה, ולחשוב על המכנסיים שנקרעו...

(הגאון רבי מאיר צימרוט שליט"א)

מתוך 'דורש טוב' בהוצאת יפה נוף

הוא רוצה שיתנו לו פרס על שעשה שלום בעולם

הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א

להוריד את ההסתר. כדאי ללמוד מוסר השכל מנשיאי האומות, הגויים עושים דברים בלי בושה, כבהמות. מגיע נשיא חדש ואומר אני אשנה הכל, הוא נכנס לתפקידו ומיד מבטל את כל מה שקודמו עשה, משנה את כל החוקים, הוא כמכריז אני מושל בכיפה, אני ואפסי עוד. אבל הרי זו עושה שהבא אחריו גם הוא יבטל הכל, וחוזר חלילה. אם אתה רוצה לבנות את עצמך, ולהשאיר רושם, למה אתה לא חושב עם קצת חכמת חיים, הרי יהיה אדם אחר צעיר ממך שיבוא אחריו וימחק אותך. יהודי שרוצה באמת להשאיר רושם בעולם, שיעשה פעם אחת מצוה ששום נברא בעולם לא ידע מזה, אף אחד, אבל שיהיה מצוה קשה וגדולה, ויעשה אותה רק עבור הקב"ה שבזכות זה יתפרסם שמו ית' בעולם, כך הוא יעשה רושם, שגם חמש מאות שנה אחר כך זה עדיין יהיה חי וקיים. כל הצדיקים שחיו בעולם, עשו דברים במסירות נפש, ומאות שנים אחר כך עוד חיים מהם, רובם אף לא חיברו ספר, אבל מקבלים יראת שמים מעצם הזכרת שמם. כי הם עשו פעולות להוריד את ההסתר, וזה מחיה את הבריאה. אדם נברא כדי לספר שיש בורא עולם, ובעשותו מצוה למען הבורא ית' בהצנע חדר לפניו מחדר, אזי מי שישב אח"כ בחדר הזה ויתפלל יזכור וירגיש שיש רבש"ע.

(חלק משיעור. מתוך הביני בשלח תשפ"ה)

יש מאמר העולם 'אזוי ווי ס'גוישט זיך אזוי יידישט זיך' [-כשם שזה חודר אצל הגוים כך זה חודר אצל היהודים], העולם נעשה יותר ויותר מגושם, אנשים מאבדים את הבושה. אצל חכמי האומות ונשיאיהם יש מושג שאדם רוצה להשאיר רושם בעולם, הוא רוצה שיתנו לו פרס על שעשה שלום בעולם. וכשנתבונן מה עומד מאחורי זה, זו הידיעה שהוא הרי הולך בסוף למות, ומי יזכור ממנו, הוא רוצה שיזכרו ממנו, שישאר רושם.

לדאבוננו ענין זה חודר גם ליהדות בכל מיני אופנים, יש מי שתורם כסף לעילוי נשמת אביו, ומאוד חשוב לו שיתכתבו עליו, הוא עסוק ודן איזה תואר יכתבו עליו. פעם זה היה בסתר והיום זה כבר בריש גלי, הוא רוצה שישאר רושם. ובאמת יש להתפלל למה אדם לא מבין שגם לשיטתו הרי ברור שכך לא נשאר רושם, כי אדרבה בזה אתה עושה עוד הסתר, ובאיזה מקום יצטרכו

מי ליווה את בני ישראל לכל אורך המדבר

חידות שינון הפרשה ע"פ סדר הא - ב.
מותאם גם לילדים:

- א. כמו מה ירדו במצולות? אבן.
- ב. מה היה חסר לבני ישראל? במן? בשר.
- ג. העומר היה לכל? גולגולת.
- ד. ה' אמר למשה אל תצעק אלי? דבר אל בני ישראל ויסעו.
- ה. העמוד שנסע לפני ישראל היה עמוד? האש.
- ו. מה קרה למן שהשאירו עד הבוקר? ויבאש.
- ז. מי הלך עם משה להכות בצור? זקני ישראל.
- ח. למה נהפכו המים בקריעת ים סוף? ל? ח ומה.
- ט. מה קרה למצרים? טבעו בים.
- י. איזה אדם שאינו בין החיים נלקח ביציאת מצרים? יוסף. ויקח משה את עצמות יוסף.
- כ. טעמו של המן? כפיתית בדבש.
- ל. צבע המן? לבן.
- מ. איזה לחם לקטו ביום השישי? מ שנה.
- נ. קפץ ראשון? נחשון.
- ס. מי רמה בים? סוס ורכבו.
- ע. מי ליווה את בני ישראל לכל אורך המדבר, עמוד ענן ועמוד אש.
- פ. איזה ארץ לא הלכו דרכה? פלשתים.
- צ. טעם המן? צפיתית בדבש.
- ק. איזה רוח הייתה בצאתם ממצרים? קדים.
- ר. מה עשו המצרים? רדפו אחרי בני ישראל.
- ש. כמה ימים הלכו במדבר ולא מצאו מים? שלושת ימים.
- ת. איזה כלי נגינה מובא בפרשה? תוף.

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי שליט"א תשפה)

ולכן יאכל וישתה דבר המשמחו

מאת: הרב מאיר יונג

אנו ממשיכים בפינתנו על ענייני

פרנסה טובה.

בספר החינוך, (בסוף מצוה תל) כתב "כך מקובל אני מרבתי י"א שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצוין לו בכבוד כל ימיו" - החיד"א בהגהות נצוצי אורות על הזוה"ק (פר' ויקהל דף ריח) כותב "לכוון רצונו בשמחה ולא יהיה עצב בשעת ברכת המזון וכו' ולכן יאכל וישתה דבר המשמחו כדי שיברך בשמחה וזו סגולה להתעשר אם יברך בשמחה ובקול רם" שמחה וכעס

כתב ב"סגולות ישראל" שלפעמים מגיע האדם לידי כעס גדול לכעוס על איזה דבר, וידע שבאותה עת דנים אותו בשמים לקבל עושר גדול ואם כועס ח"ו מפסיד את אותה עשירות שצריך ומגיע לו לקבל. ע"ש. ולכן צריך מאוד להיזהר בזה שח"ו לא יבוא ויגיע לידי כעס בשום פנים ואופן שבעולם, ותמיד יקבע בלבבו שהכול מכוון מן השמים ויש מנהיג לבירה שהכול נעשה על פי ציוויו ומצוותיו, ועל כן על מה לו לכעוס.

בכתבי האר"י ז"ל על הפסוק "והיית אך שמח" סופי תיבות חת"ך, כי שמחה היא סגולה לפרנסה.

כתב בס' שלחן הטהור (מאמר אמונה ופרנסה סוף ענף יט) וז"ל: מובא בס' בארות המים מהרה"ק ר' הירש מרימינוב זיע"א להיות בשמחה תמיד שלא לילך בדאגות ובעצבות ח"ו וזה סגולה גדולה לפרנסה.

כוס המיץ היא רק תירוץ

בפרשה זו שה'אין עוד מלבדו' זועק מכל פינה. רצייתי לספר על משהו שראוי לתשומת לב. כמה פעמים ביום, יוצא כמעט לכל אחד לברך ברכת 'שהכל'. לא משנה אם זה כוס מים או מיץ. אני התחלתי להרגיש שאצלי דווקא הברכה הזו היא הפסגה, המקום בו הלב נפתח לכוונה העמוקה ביותר. מדוע? כי במילים הפשוטות הללו טמונה ההצהרה הנוקבת ביותר של היהודי: 'אין עוד מלבדו'.

כשאני עומד מול כוס מים ומכוון ב"שהכל נהיה בדברו", אני לא רק מודה על המים או המיץ. באותו רגע אני משיל מעל המציאות את המסכה של הטבע. אני מתבונן על הבריאה ומכריז: ריבונו של עולם, אין כאן "טבע", אין כאן "מקרה", ואין למציאות שום זכות קיום עצמית חלילה. כל מה שענייני ראות הוא בסך הכול לבוש חיצוני לדיבורך, לדבר ה' שמחיה את הכל בכל רגע ורגע. זו הסיבה שזו הברכה שאני הכי מכוון בה. אני מרגיש שהיא ממלאה אותי באמונה כל כמה שעות. ההכרה וההכרזה ש"הכל" - הגשמי, הרוחני, המאורעות, ההצלחות והקשיים - הכל "נהיה בדברו" בלבד. זו אינה רק ברכת נהנין בלבד; זהו רגע של ייחוד השם. ברגע הברכה, אני עומד מול הבורא יתב"ש בידיעה ברורה וצלולה: אפס זולתו. כוס השתיה בידי היא רק תירוץ לעצור ולהמליך אותך מחדש על כל פרט ופרט בחיי.

(נשלח ע"י י.מ.)

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

מאד פאב לי וכמעט שיירדו לי דמעות, אבל ידעתי שאי אפשר להתווכח עם הילד הזה. בדרך הביתה חשבתי מה עושים, והחלטתי לכתב לו מכתב

חיים ויענקי מספרים על מבצע טופי ושוקולד

ממני. בדרך הביתה חשבתי מה עושים, והחלטתי לכתב לו מכתב. אפילו שידעתי שיכול להיות שהוא יציג את המכתב לכולם וילעג לי, החלטתי שאני חייב להוכיח אותו על מעשיו. וכך כתבתי לו:

וכי מה היה אכפת לך אם ילדים לומדים את הלכות לשון הרע

שלום לך חברי היקר
האמת שמאד נפגעת ממך. למרות זאת, אני באמת מוחל וסולח לך בלב שלם, אבל הדבר שעליו אני לא יכול לסלח זה דווקא על שקלקלת מבצע כזה טוב. וכי מה היה אכפת לך אם ילדים לומדים את הלכות לשון הרע שהאסורים והענשים על כל דבור הם כ"כ חמורים ונוראים?! מה היה אכפת לך אם הילדים היו לומדים להזהר ולשמר על פיהם? אם אתה באפן אישי לא רצית להבחין אף אחד לא מכריח אותך ללמוד, אבל למה לקלקל לאחרים? אני בטוח שבפעוד הרבה שנים כשתהיה גדול, בטח תתחרט על זה, וכדאי לך כבר עכשיו לחשב איך אתה יכול לתקן את מה שקלקלת. חברה אליהו.

כל הלילה לא ישנתי מרב צער

הכנסתי את המכתב לתיבת הדואר בביתו הסמוך לביתי. למחרת בבוקר מיד פשהגעת לפתה, רץ אלי חברי ואמר לי: "תדע לך אליהו, אתה צודק! כל הלילה לא ישנתי מרב צער ואין לי אפילו מה לענות לך. הכל נעשה ברגע אחד של חסר מחשבה ותשומת

הספור הזה קרה לאלהו בן ה-12 מחיך אחר, ואנחנו כותבים לכם בדיוק כמו שהוא ספר לנו:

מאז שהתחלתי לקרא את 'הצדיקים הצעירים', פתאום הבנתי כמה זה נורא ואיום לדבר דברי גנאי על חבר. לאחרונה ראיתי שיש הרבה ילדים שמאד נכשלים באסור הנורא של לשון הרע, אז החלטתי יום אחד לעשות מבצע מיוחד בפתה שלי כדי שיתחזקו ויהיו זהירים בלשונם. לקחתי חבילת טופי גדולה שקבלתי מהמשפחה ביום ההולדת שלי, והכרזתי בפתה שלי על מבצע חדש: בהפסקה, כל מי שיבוא להבחין אצלי בעל פה על סעיף אחד מספר 'חפץ חיים' שמירת הלשון יקבל טופי...

ביום הראשון המבצע מאד הצליח ועשרה תלמידים התחילו ללמד ובאו להבחין אצלי על סעיפים שונים בספר חפץ חיים. אבל ביום השני הכל הפסיק בגלל ילד אחד בכתתי, שאני לא רוצה להגיד את שמו. הילד הזה התחיל ללעג ולצחק על המבצע "איזה קמצן אליהו, מה הוא עושה מאתנו צחוק בגלל הטופי שלו..." "רק הילדים החלשים משתתפים בזה..." ועוד דברי לעג נוספים. חברים רבים שלי, שבהתחלה התכוונו ללמוד ולהבחין אצלי,

נבהלו וכנראה התביישו לבוא ולהשתתף וכך הפל נהרס ונפסק.

וכמעט שיירדו לי דמעות

מאד פאב לי וכמעט שיירדו לי דמעות, אבל ידעתי שאי אפשר להתווכח עם הילד הזה כי הוא תמיד היה יותר דעתן ומקבל בחברה

"תדע לך אליהו, שכל שקל שאני מוציא, אני יותר שמח". בשבוע שלאחר מכן הפתיע אותי חברי עוד יותר ואמר לכלם: "מעכשיו בכל יום ראשון תהיה שאלה על שמירת הלשון. מי שיענה נכון - יקבל ממני משהו טעים."

בספר הזכרונות בשמים בשם 'איש רשע'?

ועכשיו לשאלה הראשונה: אתם יודעים שאיסור לשון הרע הוא חמור ביותר, אבל מי יחזיק בספר הזכרונות בשמים בשם 'איש רשע'? אז בואו גם אתם לזכות בפרסים שלנו. עינו גם אתם בספר "חפץ חיים - שמירת הלשון" בהלכות לשון הרע כלל ו', סעיף ו' וענו לנו את תשובתכם.

לב. אבל, תדע לך שהחלטתי שאני חייב לתקן את מה שקלקלתי, והחלטתי שכל ה- 60 שיש לי, שקבלתי כדמי חנוכה, אני מוציא על מבצע מיוחד ללמוד ומבחנים עהל ספר 'חפץ חיים' בדיוק כמו שאמרת עשיתי! התעצתי עם אבא שלי והוא עודד אותי לעשות זאת."

האמת, שהייתי ממש מפתה, כי חשבתי שהמכתב יגרם לחברי ללעג לי יותר... אבל, פתאום התמלאתי שמחה שהוא באמת הבין שהוא עשה מעשה נורא. וכן, כבר באותו היום הודיע חברי

בהפסקה בקול רעש גדול על מבצע חדש שהוא ואני נעשה ביחד. כלם הופתעו איך פתאום נהיינו חברים טובים והקמנו מבצע משתף, וההפתעה גדלה עוד יותר כשהחברי הודיע שהמבצע הוא בדיוק כמו המבצע שאני עשיתי - כשכל מי שיבחן על סעיף בספר 'חפץ חיים'

פכה עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?
זוכים בשובר לקניית ספרים
בסך 50 ש"ח

איך עונים?
מכינים את התשובות לכל השאלות בקצרה
מתקשרים למוקד 'על הצדיקים'

073-345-30-95

כל שבוע עד יום שני בשעה 8 בערב

משאירים את שמכם ומס' הטלפון שלכם
עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשיו מתפללים שתזכו

תשובות לגליון פרשת 'וארא'

גם 'לכתב' לשון הרע במכתב, וגם ברמזים
וללא דבורים. הכל נכלל באסור 'לשון הרע'

מי זוכה בפרסים?

בגליון פרשת 'וארא' הבטחנו
שובר קניה לספרים בשווי 50 ש"ח

הזוכים הם:

ילדי משפחת פרידמן מבני ברק זכו ב 50 ש"ח

הזוכים מקבלים הודעה טלפונית

לתשומת לבכם: עקב רבוי הפניות ותשובות הקוראים.

כל משפחה נכנסת רק פעם אחת להגרלה. לכן, אם יש כמה בני משפחה המעוניינים להשיב, יש לעשות זאת בשיחה אחת בלבד.

לְסִיּוּמָא דְגַלְיֹנָא

עורך המדור: אלחנן נתן ליכטיג

מדרך אכילת הציפור שבגשתה אל המאכל היא מרכינה את ראשה

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א
על השתדלות

ה'גם שצריך לעשות 'השתדלות' לפרנסתו, אך עליו לזכור כי אין ההשתדלות מועילה כלום, אלא כל פרנסתו היא אך

ורק כפי מה שנקצב עליו משמיא, וממילא יבטח בה' ולא ישקיע ראשו ב'דאגות'... וכאשר רמזו במנהג ישראל תורה לתת מזון לעופות בשבת שירה, כי מדרך אכילת הציפור שבגשתה אל המאכל הרי היא מרכינה את ראשה, מכנסת המאכל ומיד מרימה את ראשה כלפי מעלה, שוב מרכנת ראשה וחוזרת ומעלה אותו, וחוזר חלילה. ללמדנו, שבענייני פרנסה אף שעלינו 'להשתדל', מכל מקום נזכור תמיד להרים תיכף ראשינו ועינינו למרום, לדעת שהקב"ה הוא הממציא לנו את הפרנסה.

הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע אמר, כי המעיין בתורה יווכח לראות שבני ישראל לא שהו ב'מרה' כי אם יום אחד בלבד, ועם כל זאת 'יילונו העם לאמר מה נשתה' (טו כד), בטענה ובכיה על שאין להם מים לשתות כי מרים הם, והרי מיד למחרת באו אילימה ושם שתיים עשר עינות מים ושבעים תמרים, אלא כך נראה האדם שהוא קצר רואי, ואינו יכול להתאפק ולדחות אפילו לזמן קצר את מבוקשו, מדוע לא יחיה בעיני האמונה לראות שלא יאריכו הימים והשעות וה' ירוויח לו בכל ענייניו. וע"י האמונה יקנה בנפשו מידת הסבלנות, כי כל חסרון הסבלנות בא מכך שהאדם רוצה למהר לדעת ולהשיג מה מלפנים ומה מאחור, אם אך היה 'מאמין' היה מכיר שאי אפשר לאחר המוקדם או להקדים המאוחר.

(באר הפרשה בשלח תשפ"ה)

אם לתפוז היתה קליפה רכה מי היה יכול להנות מזה

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א
על בחן בחסד וברחמים

המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל היה אומר, כשגוי נפגש עם אוכל, מה הוא חושב? שהוא רעב וכעת יש לו אוכל טעים שהוא יוכל לאכול, אבל יהודי

שנפגש עם אוכל הוא נפגש עם הקדוש ברוך הוא... משהו נותן לי את זה! ואיך הוא נותן לי את זה, בחן, בחסד, וברחמים, באיזו צורה יפה הוא מגיש לי את זה... ובהספדו של הגרש"ז ברוידא זצ"ל ראש ישיבת חברון על ראש הישיבה הג"ר יחזקאל סרנא זצ"ל הוא פירש מילים אלו הנאמרים בברכת המזון, תארו לעצמכם, לתפוז יש קליפה קשה, אם לתפוז היתה קליפה רכה מי היה יכול להנות מזה בכלל... זה היה נמערך בקלות... ומתקלקל... הקב"ה בורא את הפירות בכל מיני צבעים... יש חנות פירות וירקות - יוקרתית אתה נהנה ליכנס ולראות... יש שם הרבה צבעים יפים... יש צבעים ירוקים וכתומים צהובים ואדומים וחומים וסגולים...

יש ליד הבית שלי חנות מאד יפה... פשוט ליהנות... בחן, בחסד, וברחמים! אני רואה אוכל - אני רואה פה חסד של הקב"ה! איך הוא נותן, בצורה נעימה, יש אחד נותן לך ביבושת, תאכל ותלך. אבל אצל הקב"ה זה אחרת... אני אוהב אותך! תקבל יפה, ונעים, כל אוכל יש לו טעם אחר, לא הכל אותו דבר. זה מגוון. פעם אוכלים את זה ופעם את זה. יהודי נפגש עם הקב"ה. נו... אז מה הפלא שמברכים ברכה לפני וברכה לאחר... לקבל כאלו מתנות ולא להגיד 'תודה רבה'?!...

(ארחות חיים' בשלח תשפ"ה)

גם כשאתה בא לאחל "מזל טוב", שים לב לברך עם כל הלב

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א
על חסד בשלימות

בעל ה"שבת הלווי", מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל אומר: בדורנו יש, ב"ה, הרבה מאד עשיית חסד. חידושים רבים בחסד יש, שלא היו

בעבר. אולם כדאי לתת את הדעת על 'דקות' אחת בחסד: היום אנשים עסוקים וטרודים מאד, ולכל אחד יש מאה עניינים לסדר. ועל אף זאת, כשפונה אליך יהודי, ושואל: "יש לך, אולי, דקה בשבילי?" תן לו את הדקה הזאת, ותקדיש את הזמן הזה עבורו בשלימות.

אם האיש היה זקוק באופן נואש לעשרת אלפים שקלים, והייתה לך היכולת לתת לו - כמה היית שמח? למרביתנו אין אפשרות לתת עשרת אלפים שקל, אבל יש לנו אפשרות לתת הרגשה טובה, וזה מה שנחוץ לאותו אדם.

האדם הזה אינו רוצה ממך כסף, הוא משתוקק לקבל ממך את התחושה, ש"אני אתך, אני עכשיו חושב רק עליך". הוא יוצא בהרגשה טובה - 'מצאתי חבר, מצאתי ידיד נאמן, שמוכן לשמוע את שייש לי בלב'.

גם כשאתה בא לאחל "מזל טוב", שים לב לברך עם כל הלב, שהחבר ירגיש שאתה אתו, ואתה שותף אמת לשמחתו. אתה לא סתם ממלא את חובתך לחברה, בשניה וחצי של "מזל טוב" חסר לב...

נתינת הרגשה טובה לאדם היא חסד חשוב, לא פחות מהחסד שבנתינת ממון.

(מתוך כבודם של ישראל)